

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PLANU OGÓLNEGO GMINY OŚWIĘCIM

Inwestor:

**URZĄD GMINY OŚWIĘCIM
UL. ZAMKOWA 12
32-600 OŚWIĘCIM**

Zakres prac:

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zespół autorski:

mgr Tomasz Miłowski
mgr Łukasz Pomykoł

30 września 2025 r., 25 listopada 2025 r., 20 lutego 2026 r., 17 kwietnia 2026 r.,
19 maja 2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	6
1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	6
1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY	7
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA	11
2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE	11
2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA	11
2.3 WODY POWIERZCHNIOWE	12
2.4 WODY PODZIEMNE.....	17
2.5 KLIMAT	19
2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI	22
2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	22
2.6.2 GLEBY	25
2.7 ZASOBY NATURALNE	25
2.8 PRZYRODA OŻYWIONA.....	32
2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004	34
2.10 KRAJOBRAZ	34
2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH	44
3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO.....	45
5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY.....	47
5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE	47
5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE.....	47
5.3 WPŁYW NA KLIMAT	47
5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI	48
5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU	48
5.4.2 WPŁYW NA GLEBY	48
5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE	49
5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ	49
5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY	51
5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ	53
5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH.....	53
5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	53
5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	53
5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY	54
5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	55
5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI	55
5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE	55
5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE	56
6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	56

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	56
8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000	57
9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	57
10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNY...	58
11. LITERATURA	64

Spis rysunków

Rys. 1 Wskazanie terenów z możliwością urbanizacji

Oświadczenie zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Oświadczam, że ja, Tomasz Miłowski spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 i 2 ww. ustawy: w 2003 r. ukończyłem studia wyższe z dziedziny geologii oraz w 2011 r. studia podyplomowe z zakresu prawnych problemów górnictwa i ochrony środowiska. W latach 2005 – 2026 wykonałem lub brałem udział w wykonaniu kilkuset prognoz oddziaływania na środowisko, raportów oddziaływania na środowisko oraz innych opracowań dotyczących ochrony środowiska. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

 Geologic
Tomasz Miłowski
44-203 Rybnik, ul. Strzelecka 78
tel. 502 773 557 e-mail: geologic1@wp.pl
NIP 62-2-283-41-91, REGON 241759860
Tomasz Miłowski

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Oświęcim, sporządzonego w 2025 r.

W wersji projektu z kwietnia 2026 r. uwzględniono pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 marca 2026 r. OP.610.7.4.2025.2026.KG dotyczące obszarów chronionych (obszary Natura 2000, rezerwat przyrody) oraz pismo Dyrektora RZGW w Krakowie z dnia 25 marca 2026 r. znak K.RPP.610.132.2026.GS dotyczące obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Postulaty z obu pism zostały uwzględnione poprzez wycofanie się z poszczególnych terenów z możliwością zabudowy, ustalenie odpowiednich profili dodatkowych oraz wskazanie odpowiednich wskaźników.

Należy mieć na uwadze, że Plan Ogólny Gminy jest specyficznym dokumentem, który nie ustala, ani nie reguluje kwestii takich jak np. możliwość wprowadzania zalesień, rodzaj prowadzonych upraw polowych, ochrona zabytków, realizacja zadań ochronnych na terenach chronionych, melioracje wodne czy sposoby polowań. Problemy te regulują odrębne przepisy. Plan Ogólny Gminy wyznacza zaś strefy planistyczne, na podstawie których będą wykonane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Dopiero na etapie mpzp istnieje możliwość bardziej szczegółowego odniesienia się do konkretnej problematyki np. wskazania wód powierzchniowych czy terenów zalesień, przy czym każdorazowo będą musiały być tu uwzględnione obowiązujące przepisy odrębne z szeregu sfer np. ochrony przyrody, ochrony zabytków, infrastruktury technicznej.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie jak określone w POG strefy planistyczne wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu, naruszą one zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy. Przedmiotowy dokument nie rozstrzyga o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu ogólnego gminy (dalej POG), a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą ich realizacja względem poszczególnych komponentów środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury. Należy pamiętać, że konkretyzacja ustaleń POG nastąpi

w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, sam plan ogólny nie jest natomiast podstawą do wydania jakichkolwiek decyzji.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

Zgodnie z wyżej wymienionym artykułem sporządzana prognoza:

a) zawiera

- ustalenia i główne cele projektu planu ogólnego gminy Oświęcim oraz jego powiązania z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- informacje na temat przewidywanych możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

b) określa, analizuje i ocenia

- istniejący stan środowiska,
- potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko przy realizacji postanowień projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele zostały uwzględnione,

c) przedstawia

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
- możliwości rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do obszaru Natura 2000.

Projekt Planu Ogólnego gminy Oświęcim powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Uchwała Nr XLVII/732/18/2018 z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z dnia 18 kwietnia 2018 r., poz. 3215);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim przyjętego uchwałą Rady Gminy Oświęcim nr XLVIII/540/18 z dnia

20 czerwca 2018 r., wraz ze zmianą wprowadzoną uchwałą nr Rady Gminy Oświęcim nr XI/105/19 z dnia 28 sierpnia 2019 r.;

- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Oświęcim, ProForma, Rybnik, październik 2013 r.
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Oświęcim, Geologic Tomasz Miłowski, luty 2025 r.;
- Obowiązujące w gminie Oświęcim miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (tylko część gminy pokryta jest planami).

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem Planu Ogólnego Gminy, w tym z wnioskami do POG,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu POG w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- przeprowadzono wizję obszaru objętego prognozą w 2024 i 2025 r.,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska,

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie Planu Ogólnego Gminy Oświęcim powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie. Projekt analizowanego dokumentu uwzględnia wytyczne i cele ochrony środowiska przyjęte w wyżej wymienionych dyrektywach i konwencjach, poprzez wskazanie stref planistycznych zgodnie z wymogami ochrony środowiska. Uzyskano w ten sposób wysoką zgodność z dokumentami planistycznymi różnego szczebla, co pozwala wnioskować, że związane z nimi cele będą osiągnęte również przez ustalenia funkcjonalne wynikające z projektu planu. Zostało utrzymane założenie strategiczne dokumentów

wszystkich poziomów, że celem generalnym rozwoju jest rozwój zrównoważony, przez który należy rozumieć zrównoważony udział wszystkich istotnych czynników ekologicznych, gospodarczych i społecznych.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną gminy Oświęcim, wskazane w obowiązujących mpzp i dotychczas obowiązującym Studium.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego gminy Oświęcim ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego gminy Oświęcim wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszeniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. Aby uniknąć zjawiska nadmiernego rozproszenia zabudowy, tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodziną zostały wyznaczone w obrębie istniejących dróg gminnych, co pozwala na optymalne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury

transportowej. Tego typu lokalizacja terenów zapewnia łatwiejszy dostęp do sieci drogowej, minimalizuje konieczność budowy nowych dróg i pozwala na bardziej efektywne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki wyznaczeniu obszarów zabudowy wzdłuż istniejących dróg, możliwe jest również zachowanie integralności przestrzennej w obrębie wsi, co sprzyja bardziej uporządkowanemu rozwojowi osadnictwa. W ten sposób gmina dąży do stworzenia przestrzeni, w której nowe inwestycje mieszkaniowe będą harmonijnie wpisywać się w istniejący krajobraz, nie powodując zbytniego rozlewania się zabudowy na tereny rolnicze czy przyrodnicze. W projekcie Planu Ogólnego Gminy Oświęcim wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefa SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- strefa SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
- strefa SU – strefa usługowa,
- strefa SP – strefa gospodarcza,
- strefa SR – strefa produkcji rolniczej,
- strefa SH - handlu wielkopowierzchniowego,
- strefa SC – strefa cmentarzy,
- strefa SG – strefa górnictwa,
- strefa SN – zieleni i rekreacji,
- strefa SO – strefa otwarta,
- strefa SK – strefa komunikacji.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleni urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo – jeżeli wyznaczono strefę

mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp.

OBSZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Z uwagi na niepełne pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Oświęcim wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Wisły i Soły oraz ich dopływów. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny znajdujące się w obrębie obszaru Natura 2000 (w ramach cennych siedlisk), teren rezerwatu oraz tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopaliny, obszarów i terenów górniczych, form ochrony przyrody, terenów

cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną, obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korytarze ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

2.1 POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Opracowanie obejmuje teren gminy Oświęcim. Administracyjnie gmina Oświęcim położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim. Teren gminy sąsiaduje odpowiednio: od zachodu z gminami Miedźna, Bojszowy i Bieruń, od północy z gminą Chełmek i Libiąż oraz miastem Oświęcim, od wschodu z gminami Preciszów i Polanka Wielka, od południa z gminami Osiek, Kęty i Brzeszcze. Wg bazy danych TERYT na gminę składa się trzynaście sołectw i jedna osada: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec, Harmęże, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Puściny (osada), Rajsco, Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. W ramach poszczególnych sołectw baza danych TERYT wyróżnia tzw. części miejscowości oraz przysiółki, podział ten przedstawiono poniżej. Wg danych GUS za 2011 r. powierzchnia gminy wynosiła 7484 ha¹, w gminie zamieszkiwało 17637 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosiła 236 osób na 1km². Na koniec roku 2023 gminę zamieszkiwało 18969 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 253 osoby. Wzrost liczby ludności związany jest głównie z migracją osób z miasta Oświęcim oraz powstawaniem nowej zabudowy mieszkaniowej, a nie z naturalnym przyrostem demograficznym.

Tabela 1 Gmina Oświęcim, podział na sołectwa, przysiółki i części miejscowości wg Bazy Danych Teryt

Sołectwa	Przysiółki	Części miejscowości
Babice	Chropań Kąty	-
Broszkowice	-	Za Sołą
Brzezinka	-	Chropań Czernichów Skotnica
Dwory Drugie	Machnaty Przerwa Suchodębie Żaki	-
Grojec	Adolfin Czajki Czerna Skotnica Stawy Grojeckie Żabia Ulica	Łęg Na Zapłociu
Harmęże	-	Kurniki Stara Wieś
Łazy	-	
Pławy	-	Pakuz Przy Wiśle
Poręba Wielka	-	Dąbrowy-Gaj Kasia Kmiecie Lachetówka Odnoga Podlesie Podstawie

¹ Powierzchnia zliczona z mapy, zgodnie z danymi ewidencyjnymi 7457 ha

		Pólka Przedzieleń
Puściny (osada)	-	-
Rajsko	-	Cegielnia Majer Obrocznia
Stawy Monowskie	-	Zalesie
Włosienica	Granice Maśloch	Dół Sośnina Włosienica Górna
Zaborze	Borowiec	Jezioro Węgielnik

W ujęciu regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (1998) obszar gminy znajduje się w obrębie: prowincji – Karpaty i Podkarpacie (51/52), podprowincji - Północne Podkarpacie (512), makroregionie Kotliny Oświęcimskiej (512.2), mezoregionie - Dolina Górnej Wisły (512.22). Jedynie niewielki południowo-wschodni fragment gminy znajduje się w granicach mezoregionu Podgórze Wilamowickie (512.23).

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski omawiany obszar leży w Dziale Wyżyn Południowopolskich C, Krainie Kotliny Oświęcimskiej C.7, Okręgu Oświęcimskim C.7.1, Podokręgu Doliny Wisły Ustroń – Ujście Skawy C.7.1.c.

2.2 BUDOWA GEOLOGICZNA

Pod względem geologicznym obszar gminy leży w obrębie Zapadliska Przedkarpacciego, którego podłoże budują utwory z okresu karbonu i trzeciorzędowe. Utwory karbońskie wykształcone są w postaci warstw libiąskich zbudowanych z piaskowców, z wkładkami łupków ilastych i pokładami węgla kamiennego. Miąższość tych utworów dochodzi do ok. 1200 m. Według Mapy Geologicznej Polski ark. Bielsko-Biała w skali 1:200000 utwory te ujawniają się na powierzchni tylko w jednym miejscu, w rejonie Górki Grojeckiej. Na warstwach karbońskich zalegają miąższe osady mioceńskie (trzeciorzęd) **Nb**, które zwartą warstwą przykrywają całe podłoże gminy. Głównie wykształcone są jako ility, mułki i piaskowce (warstwy skawińskie, wielickie i grabowieckie). Wiek tych osadów to baden. Bezpośrednio na trzeciorzędowym podłożu zalegają utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i rzeczno-lodowcowego zbudowane z osadów piaszczysto-żwirowych, mułków piaszczystych lub iłów piaszczystych i pylastych o miąższości ok. 5-15 m. Na utworach piaszczysto-żwirowych zalegają utwory aluwialne (rieczne) o miąższości od 1 do 4 m, związane z akumulacją Wisły i Soły. Osady rzeczne dominują w powierzchniowej budowie geologicznej właściwie całej zachodniej i północnej części gminy. W południowej, wyższej części gminy przeważają lessy i gliny lessowe oraz mady, piaski i żwiry tarasów akumulacyjnych. Utwory eoliczne: gliny lessowe i lessy, tworzące obszerne płyty o miąższości ok. 6-13 m. Najmłodsze utwory czwartorzędowe stanowią w dolinach rzek pokrywy akumulacyjne: żwiry rzeczne, pospółki, mady, torfy i gliny aluwialne o miąższości do 4 m, na których współcześnie w okresach powodzi na niskich terasach tworzą się osady namułów rzecznych i pokryw żwirowych. Miąższość wszystkich serii utworów

czwartorzędowych wynosi od ok. 10-20 m na terasach niskich, do 20-30 m na terasach wysokich. Powierzchniową budowę geologiczną gminy przedstawiono na załączniku mapowym nr 3 do opracowania ekofizjograficznego. Praktycznie cały teren gminy pokrywają utwory czwartorzędowe, nigdzie nie odsłaniają się utwory trzeciorzędowe, a tylko w jednym miejscu, w rejonie Górki Grojeckiej odsłaniają się warstwy karbońskie.

2.3 WODY POWIERZCHNIOWE

Wody płynące

Obszar gminy charakteryzuje się bogatą, dobrze rozwiniętą siecią rzeczną, systemem kanałów i rowów melioracyjnych oraz dużymi obszarami stawów rybnych. W całości odwadniany jest poprzez prawobrzeżne dopływy Wisły, zaś sama rzeka stanowi północną i zachodnią granicę gminy. Na tym odcinku Wisła przyjmuje:

- lewobrzeżne dopływy (poza terenem gminy): Pszczynekę, Gostynię, Potok Goławiecki, Przemszę;
- prawobrzeżne dopływy z terenu gminy: Młynówki Harmęską i Oświęcimską, Pławiankę, Dopływ spod Brzezinek, Sołę i Macochę. Już poza obszarem gminy do Wisły wpływa Włosanka, która jednak odwadnia wschodnią część gminy.

Wisła ma charakter rzeki nizinnej o spadku 0,36%, krętym przebiegu, koryto wąskie 10-20 m., na całym odcinku obwałowane. W 1977 roku w ramach regulacji Wisły rozpoczęto budowę kanału żeglownego Dwory-Las o długości 7,5 km, co spowodowało w 1997 roku zmianę ujścia Macochy-Poręby i skierowanie jej bezpośrednio do kanału.

Soła - pierwszy główny beskidzki dopływ Wisły o długości 88,9 km i powierzchni dorzecza 1390,6 km². Odcinek ujściowy o długości 11 km znajduje się na terenie gminy. Koryto kręte, z licznymi starorzeczami tylko częściowo jest uregulowane - wały przeciwpowodziowe, narzuty kamienne, opaski faszynowe. Średni spadek rzeki na odcinku Kęty-Oświęcim wynosi 1,86%. Eksploatacja żwirów bezpośrednio z koryta rzeki, budowa zbiorników wodnych w środkowym biegu Soły zwiększyła średni spadek rzeki od 1855 roku o 0,2%, a w okresach powodzi wywołuje częste zmiany koryta. Soła na terenie gminy właściwie nie ma większych dopływów. Jedynym dopływem który posiada hydronim wg KZGW jest Macocha (inna niż Macocha uchodząca do Wisły odwadniająca północno-wschodnią część gminy). Do Soły uchodzą również Potok Różany i Czerna, cieki te jednak nie posiadają oficjalnych hydronimów. Odprowadzają one wodę ze stawów hodowlanych.

Uzupełnieniem sieci hydrograficznej jest niezwykle gęsta sieć rowów i kanałów melioracyjnych, czy też młynówek. Bezpośrednio do Wisły i Soły odprowadzane są wody ze stawów poprzez sieć kanałów i sztucznych przekopów między zlewniami. Wyznaczone działy wodne na tym obszarze są niepewne, gdyż w zależności od stanów wody lub potrzeb gospodarki wodnej na stawach, wody kierowane są systemem śluz i zastawek do różnych zlewni. Naturalny reżim przepływów Wisły i Soły jest mocno zakłócony w wyniku gospodarczej działalności człowieka przez gospodarkę wodną na zbiornikach powyżej

położonych, zrzuty wód kopalnianych, przemysłowe użytkowanie wód oraz pobór na potrzeby komunalne. Przepływy są bardzo zróżnicowane; maksima występują w kwietniu i lipcu, a minima w styczniu i we wrześniu. Szczególnie ważne są maksymalne przepływy związane z opadami katastrofalnymi, nawałnymi lub roztopami wywołującymi powodzie. Prawdopodobieństwo występowania tych przepływów, jak i wartości rzeczywiste zmierzone dla największych powodzi w XX w. przedstawiają tabele. Położenie gminy w Kotlinie (węzeł hydrologiczny) powoduje, że w przypadku wystąpienia powodzi w rejon ten spływają ogromne ilości wód z różnych kierunków w tym samym czasie. Sieć hydrograficzną gminy przedstawiono na załączniku mapowym nr 4 do opracowania ekofizjograficznego.

Wody stojące

Ważnym elementem zagospodarowania terenu gminy są wody stojące mające głównie charakter stawów hodowlanych. Zbiorniki sztuczne to głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie stare tradycje („Żabi Kraj”). Koncentrują się głównie w dolinie Wisły i Soły, w mniejszym stopniu na płaskiej wierzchołynie. Ogólna ich powierzchnia wg danych z mapy ewidencyjnej wynosi 913,01 ha, tj. 12,25% powierzchni gminy. Powierzchnia wszystkich wód stojących zliczona z ortofotomapy wynosi ok. 918 ha, co świadczy o tym, że stawy zostały właściwie zaklasyfikowane w ewidencji gruntów.

Na obszarze gminy występują 452 mniejsze lub większe stawy, oczka wodne i tym podobne zbiorniki wód powierzchniowych. Stawy hodowlane rozlokowane są właściwie na całej powierzchni gminy i grupują się w siedem większych kompleksów: stawy w Harmężu i Rajsku, Stawy Adolfińskie i Stawy Grojeckie (sołectwo Grojec), stawy w Zaborzu, stawy w Porębie Wielkiej oraz Stawy Monowskie. Ogółem znajdują się tu aż 102 stawy o powierzchni powyżej 1 ha. Największe pod względem powierzchni są stawy Lekarz (40,03 ha), Stawy Adolfińskie (37,60 ha) oraz staw Grabowiec Duży (33,82 ha). Tak duże kompleksy stawów położonych w dolinach rzek Wisły i Soły wpływają na warunki klimatyczne, gospodarkę wodną, a także na gospodarcze korzystanie ze środowiska. Ze zbiorników wodnych należy również wymienić występowanie starorzeczy - wiślik i solisk, które choć będące w stadium zaniku mają jednak wielkie znaczenie przyrodnicze. Wśród zbiorników wód powierzchniowych należy również wymienić zbiorniki powstałe w wyniku zalania wyrobisk po eksploatacji kruszyw w Rajsku.

Tabela 2 Ważniejsze kompleksy stawów gminy Oświęcim

Kompleks	Nazwa	Powierzchnia (ha)
Stawy w Harmężu (kontynuacja stawów z gminy Brzeszcze)	Staw Oszust	28,43
Stawy w Harmężu i Rajsku	Przysiak Duży	1,88
	Przysiak Mały	1,57
	Bocianek	2,32
	Mojszczyk	12,12
	Bliźniak	18,54
	Cyranka	22,96
	Lekarz	40,03
	Duża i Mała Mewa	7,02
	Pośredni	18,61
	Gamrot	4,09

Stawy w Rajsku	Duży Strzelec	7,19
	Gliniak	4,36
Stawy Adolfińskie (sołectwo Grojec)	Stawy Adolfińskie	37,60
	Krzemieńczyk Duży	18,28
	Adam Duży	12,95
	Staw Średni	12,98
	Staw Górny	14,98
	Staw Zimowy	19,00
	Staw Letni	4,75
	Staw Malinowski	6,22
	Stawy Grojeckie	Czesław
Gniewus		5,72
Ryszard		6,34
Stanisław		2,41
Antoni		5,21
Marszałek		2,42
Dziurawiec		8,38
Szerszeń		2,56
Ryszkowiec		6,10
Orny		8,42
Smutny		8,51
Czechowiec		10,88
Pośredni		0,95
Michałowiec		4,35
Wesoły		2,36
Stawy w Zaborzu	Węgielnik	6,21
	Wójtowiec	20,83
	Mały Wójtowiec	2,77
	Staw Dolny	16,32
	Marian Górny	26,52
	Borowski	27,90
	Żurawiec	9,64
	Zdzisław	7,40
	Wierzchowaty	6,55
	Stawy w Porębie Wielkiej	Granicznik
Grabowiec Duży		33,82
Grabowiec Mały		5,69
Jeżówki		11,46
Ciąg stawów w dolinie Macochy (sołectwo Łazy)	Łącznie 10 stawów, nie posiadają one jednak nazwy	Powierzchnia od 0,63 do 4,07
Stawy Monowskie	Góral	5,90
	Wiśniewski	12,27
	Jeziorki	10,09
	Klin	11,83
	Przepustka	1,22
	Przedzielin Stary	5,04
	Przedzielin Nowy	3,64
	Stara Cząstka	28,75
	Nowa Cząstka	9,37
	Olszyna	29,23
	Marszałek	21,58
	Trzynastka	17,56

Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Oświęcim zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z Mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinach

Wisły oraz Soły. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat oraz obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Tereny zalewów $Q=10\%$ i $Q=1\%$ to w dużej większości obszary międzywala Wisły, bezpośrednie koryto rzeki Soły (w części południowej) oraz międzywale Wisły i Soły w części północnej (rejon Broszkowic). Tereny międzywala i bezpośrednich koryt rzecznych generalnie są wolne od zabudowy, nie ma tu więc zagrożenia dla mienia. W sołectwach Harmęże, Pławy, Brzezinka i Babice dla rzeki Wisły oraz w sołectwie Rajska i Grojec dla rzeki Soły wody powodziowe $Q=10\%$ i $Q=1\%$ mieszczą się w obszarze międzywala, gdzie nie występuje zabudowa mieszkaniowa. Natomiast dużym zagrożeniem powodziowym cechuje się sołectwo Dwory Drugie, które wskazywane jest w niemal w całości do zalania wodami powodziowymi. Dużo szersze zalewy wykazują natomiast wody $Q=0,2\%$, tu na części poszczególnych sołectw położonych w dolinie Wisły istnieje zagrożenie zalaniem. Szczególnie zagrożone są Broszkowice, gdzie Soła łączy się z Wisłą i następuje kumulacja fal powodziowych. Zagrożenie powodziowe wodami $Q=0,2\%$ występuje również w sołectwie Dwory Drugie, gdzie zagrożone są przysiółki położone najbliżej koryta Wisły, a więc Przerwa, Suchodębie i Białe. Na tych terenach znajdują się pojedyncze zabudowania.

Bardzo szeroki zasięg wykazują również tereny narażone na zalanie w wyniku przerwania wałów przeciwpowodziowych. Wskazywane one były w obrębie sołectw: Harmęże, Pławy, Brzezinka, Babice, Broszkowice, Dwory Drugie i Stawy Monowskie. Tereny narażone na zalanie w wyniku przerwania wału, na podstawie materiałów RZGW, zostały przedstawione na mapie nr 11 do opracowania ekofizjograficznego, przy czym specyfika takiej awarii powoduje, że może ona dotyczyć tylko jednego z miejsc, gdzie wały nie wytrzymają naporu wody, w innych sytuacja może być unormowana.

Poza tymi oficjalnie wyznaczonymi terenami zagrożeń powodziowych na terenie miasta mogą występować lokalne podtopienia w dolinach mniejszych i większych cieków. Pomimo, że nie zostały one oficjalnie wyznaczone to wszystkie doliny cieków, także i tych najmniejszych należy pozostawiać wolne od zabudowy, tak by istniała tu jak największa możliwość retencji i swobodnego spływu.

Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie gminy Oświęcim wydzielono następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych oraz ich zlewnie:

- JCWP nr PLRW20001921339 Wisła od Przemszy do Przemszy do Skawy
- JCWP nr PLRW20001921199 Wisła od Białej Do Przemszy;
- JCWP nr PLRW200015213299 Soła od zb. Czaniec do Ujścia
- JCWP nr PLRW2000232115969 Młynówka Oświęcimska;
- JCWP nr PLRW200062132989 Macocha;
- JCWP nr PLRW20002621335229 Macocha;
- JCWP nr PLRW200002133529 Kanał Żeglowny Dwory;

2.4 WODY PODZIEMNE

Regionalizacja Hydrogeologiczna

Według Mapy Hydrogeologicznej w skali 1:200000 ark. Kraków i ark. Bielsko-Biała cały obszar gminy Oświęcim wchodzi w skład Przedkarpackiego Regionu Hydrogeologicznego XXII, podregion Przedkarpacko - Śląski XXII7, w którym główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w utworach czwartorzędowych. Potencjalna wodonośność utworu studziennego wynosi od 30 – 70 m³/h, a zwierciadło swobodne wody znajdują się do głębokości 30 m w utworach rzecznych.

Użytkowe poziomy wodonośne

Teren gminy Oświęcim jest mocno rozciągnięty w przestrzeni w związku z czym stan zasobów hydrogeologicznych opisują aż cztery Mapy Hydrogeologiczne Polski: ark. Oświęcim, ark. Chrzanów, ark. Kęty i ark. Wadowice. Zgodnie z tymi mapami użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędowych (północna i niewielka południowa część gminy) oraz w utworach karbońskich (rejon Grojca). W pasie terenu, który obejmuje sołectwa Rajska, Grojec, Łazy i Porębę Wielką oraz w sołectwach Stawy Monowskie i Dwory Drugie nie występują użytkowe poziomy wodonośne². Na terenie, który obejmuje ark. Wadowice nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych. W rejonie sołectwa Dwory Drugie i Stawy Monowskie, pomimo, że występują tam warstwy wodonośne nie wydzielono użytkowych poziomów wodonośnych, gdyż warstwy te zostały trwale zdegradowane na skutek zalania wodami Wisły w czasie powodzi z 1997 r., które niosły ogromny ładunek zanieczyszczeń wyługowany ze składowiska Oświęcim-Dwory.

Piętro wodonośne czwartorzędu budują piaszczysto – żwirowe osady związane z dolinami Wisły i Soły. Miąższość zawodnionego czwartorzędu dochodzi do kilkunastu metrów – średnio w granicach 7 metrów. Zwierciadło ma na ogół charakter swobodny, a podłoże warstw wodonośnych tworzą ilaste utwory miocenu. W czwartorzędowym piętrze

---

² Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Oświęcim, Chrzanów, Kęty i Wadowice, PIG, Warszawa;

wodonośnym wydzielono jednostki hydrogeologiczne: 6aQIV, 7bQIII (ark. Oświęcim), 15bQIII (ark. Chrzanów) oraz 8aQII (ark. Kęty).

Jednostka hydrogeologiczna 6aQIV związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Wisły. Zwierciadło wody występuje płytko, w granicach od 0,2 do 0,6 m p.p.t. zaś miąższość utworów wodonośnych mieści się w przedziale 5 – 16 m. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h, ale w rejonie doliny Wisły jest mniejsza niż 10 m³/h, a z kolei w rejonie Broszkowic mieści się w przedziale 30 – 50, a nawet 50 do 70 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Jednostka hydrogeologiczna 7bQIV związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Soły. Miąższość utworów wodonośnych wynosi ok. 8 m. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 30 – 50 m³/h, a w rejonie Zaborza 50 do 70 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie słabej warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb). W obrębie tej jednostki znajduje się ujęcia Zaborze.

Jednostka hydrogeologiczna 15bQII związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Wisły i Soły. Utwory wodonośne związane są z systemem dolin kopalnych, który w nieznacznym stopniu pokrywa się ze współczesnym systemem hydrograficznym i bezpośrednio nawiązuje do struktur podłoża czwartorzędowego. Warstwy wodonośne wykształcone są w postaci żwirów i piasków o znacznej miąższości z przewarstwieniami półprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych glin, pyłów i ilów. Miąższość warstwy wodonośnej zawiera się w granicach 10 – 20 m. Zwierciadło wody jest generalnie swobodne lub czasami słabonaporowe co związane jest z przykryciem utworami nieprzepuszczalnymi lub przewarstwieniami warstwy wodonośnej przez te utwory. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h w części południowej, a w części północnej 30 – 50 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest średni, ze względu na generalny brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie słabej warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Jednostka hydrogeologiczna 8aQII związana jest głównie z utworami rzeczno-lodowcowymi doliny Soły i obejmuje niewielki południowy fragment sołectwa Grojec. Średnia wydajność studni wierconej wynosi 10 – 30 m³/h. Stopień zagrożenia tych wód jest wysoki, ze względu na obecność ognisk zanieczyszczeń oraz brak warstwy warstwy izolującej. Jakość wód jest średnia, woda wymaga uzdatnienia (IIb).

Piętro wodonośne karbonu budują piaskowce i zlepieńce krakowskiej serii piaskowcowej. Tworzą one odrębne poziomy wodonośne, pozostające ze sobą w więzi hydraulicznej w obszarach sedymentacyjnych wyklinowań utworów nieprzepuszczalnych, w strefach uskokowych i w zasięgu prowadzonych robót górniczych. Tworzą one jeden zbiornik karboński o charakterze porowo-szczelinowym, przepływowy, zakryty i częściowo zakryty. Naturalne warunki hydrogeologiczne w zachodniej części obszaru wyznaczonego zbiornika karbońskiego zostały zakłócone na skutek prowadzonej eksploatacji węgla kamiennego w kopalni „Brzeszcze”. Południowo-zachodnia część gminy znajduje się

granicach leja depresji wywołanego eksploatacją węgla w tej kopalni. Górnicza eksploatacja złoża i prowadzone odwodnienie górotworu od blisko stu lat spowodowały przeobrażenia warunków hydrogeologicznych do głębokości 740 m, w tym obniżenie zwierciadła wody do głębokości 170 – 230 m. Przepuszczalność i wodonośność piaskowców i zlepieńców zwiększyła się w wyniku prowadzenia eksploatacji. Jej efektem są poeksploatacyjne spękania i szczeliny w górotworze, ułatwiające infiltrację wód opadowych oraz powstanie więzi hydraulicznej między zawodnionymi warstwami. W warunkach drenującego wpływu kopalni, zasięg i głębokość występowania użytkowego poziomu wodonośnego wyznaczają wypływy wód zwykłych w wyrobiskach górniczych. Poprzez powstałe nowe drogi przepływu system szczelin, spękań i wyrobiskami górniczymi następuje infiltracja wód zwykłych do głębszych poziomów eksploatacyjnych kopalni. Wody zwykłe z tych poziomów są wypompowywane na powierzchnię szybami kopalni w ilości 5750 m³/d. Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Kęty wydziela na analizowanym terenie jednostkę hydrogeologiczną 3bcC3II. Zajmuje ona południowy fragment sołectwa Grojec. Charakteryzuje się ona naturalnymi warunkami hydrogeologicznymi, lej depresji oraz drenujący wpływ eksploatacji w kopalni Brzeszcze ma miejsce w odległości ok. 300 - 500 metrów od granic jednostki. Średnia wydajność studni wierconej wynosi mniej 10 - 30 m³/h, stopień zagrożenia tych wód jest niski, ze względu na brak ognisk zanieczyszczeń oraz istnienie warstwy izolującej. Jakość wód jest dobra, nie wymagają one uzdatniania. Parametry wszystkich jednostek hydrogeologicznych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3 Główne parametry jednostek hydrogeologicznych

Symbol jednostki hydrogeologicznej	Piętro wodonośne	Głębokość występowania	Miąższość [m]	Współczynnik filtracji [m/24h]	Przewodność warstwy wodonośnej [m ² /24h]	Moduł zasobów odnawialnych [m ³ /24h/km ²]	Moduł zasobów dyspozycyjnych [m ³ /24h/km ²]
6aQIV	Q	5-15	10,3	36,8	296	402	302
7bQIII	Q	5-15	7,7	57,3	421	443	288
8aQII	Q	<5	5,6	31,8	187	266	160
15bQII	Q	5-15	2,6 – 15,5	11,5 – 67,0	30 -658	171	128
3bcC3II	C	50 – 100	20 - 40	0,4	16	328	164

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Według Mapy wstępnej waloryzacji głównych zbiorników wód podziemnych (Skrzypczak [red], 2003), materiałów Państwowej Służby Hydrogeologicznej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. 2006 nr 126 poz. 878) na obszarze gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych.

Jednolite Części Wód Podziemnych

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych zachodnia część gminy znajduje się w JCWPd nr PLGW2000157.³ Z kolei część centralna i wschodnia część gminy znajduje się w obrębie JCWPd nr PLGW2000158.

Ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych

Na terenie gminy Oświęcim znajduje się szereg ujęć wód powierzchniowych służących do zaopatrzenia głównie stawów hodowlanych oraz ujęcie dla zakładów Synthos. Dla tych ujęć nie zostały ustanowione strefy ochronne ujęć. Prócz wyżej wymienionych na terenie gminy znajdują się dwa duże ujęcia komunalne służące zaopatrzeniu mieszkańców w wodę pitną:

- ujęcie "Zasole" bazująca na wodach infiltracyjnych z rzeki Soły,
- ujęcie "Zaborze" z ujęciem wód podziemnych składa się ono z kilku studni głębinowych

Woda ujmowana z ujęcia infiltracyjnego "Zasole", znajdującego się na lewym brzegu rzeki Soły w rejonie ul. Pszczyńskiej, podawana jest ona na stację uzdatniania "Zasole" zlokalizowaną na terenie miasta Oświęcimia. Ujęcie "Zaborze" składa się z 16 studni wierconych, zlokalizowanych zarówno na terenie gminy jak i miasta Oświęcimia. Woda pobierana jest z utworów czwartorzędowych. Poziom wodonośny związany jest z przepuszczalnymi utworami żwirowo-piaszczystymi, które zalegają na nieprzepuszczalnym podłożu iłów mioceńskich. Jest to poziom ciągły o dużym rozprzestrzenieniu, a tym samym o dużej zasobności i znaczeniu. Teren ujęcia leży na prawobrzeżnej wysokiej terasie rzeki Wisły i Soły oraz częściowo na terasie niskiej rzeki Soły. Głębokość studni waha się od 10,0 m do 23,6 m. Woda pobierana jest za pomocą pomp głębinowych i rurociągiem zbiorczym doprowadzana jest do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na terenie gminy. Dla ujęcia nie została ustanowiona strefa ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Ujęcie „Zaborze” zlokalizowane jest na zachód od ul. Grojeckiej. Składa się z kilkunastu ujęć, które są ogrodzone.

Obecnie terenie gminy Oświęcim nie występują strefy ochrony pośredniej. Do końca 2012 r. znajdowały się strefy ochrony pośredniej „Zaborze” i „Zasole”, jednak w związku z nowelizacją ustawy prawo wodne, strefy te zostały zniesione. Zgodnie z art. 21 ust 1. Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 32 poz. 159) strefy te wygasły, ponieważ zostały ustanowione przed dniem 31 grudnia 2002 r. Obecnie jedynie dla poszczególnych studni ujęcia „Zaborze” wyznaczone zostały strefy ochrony bezpośredniej, które obejmują granice poszczególnych działek na których usytuowane są studnie.

---

³ <http://www.psh.gov.pl>

2.5 KLIMAT I WARUNKI TOPOKLIMATYCZNE

Pod względem klimatycznym obszar gminy zaliczany jest do regionu:

- wg Romera (1949) - klimatu podgórskich nizin i kotlin (E7) łagodnego, o opadach korzystnie rozłożonych dla rolnictwa i najdłuższym okresie wegetacyjnym,
- wg Gumińskiego (1948) - do XV dzielnicy rolniczo-klimatycznej wydzielonej na podstawie rozwoju roślin i wskaźników fenologicznych,
- wg Baca (1991) - agroklimat w półroczu letnim charakteryzowany w oparciu o bilans wodny i energii zaliczany jest do bardzo wilgotnego podtyp: umiarkowanie ciepły i słoneczny oraz umiarkowanie ciepły i pochmurny,
- wg Wosia (1995) - śląsko-krakowskiego (XXVI), który wyróżnia się stosunkowo niewielką liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą z opadem (średnio 34 dni), ciepłą z dużym zachmurzeniem i opadem (50 dni), natomiast mniej jest dni umiarkowanie ciepłych i pochmurnych oraz chłodnych i pochmurnych (średnią roczną liczbę dni z poszczególnymi typami pogody przedstawiono na załączonej tablicy).

Warunki klimatyczne gminy są kształtowane pod wpływem mas powietrza napływających nad ten teren. W ogólnej cyrkulacji dominują masy powietrza polarnomorskiego i polarnokontynentalnego napływające z sektora zachodniego, w tym ok.27% układów cyklonalnych i 17% antycyklonalnych. Kotlina Oświęcimska podobnie do innych form wklęsłych charakteryzuje się niekorzystnymi warunkami anemologicznymi. Rozkład kierunków wiatru jest zgodny z przebiegiem Kotliny, dominują wiatry z sektora zachodniego (ok.52%) i wschodniego (ok.24%), a istotny wpływ wywierają również doliny głównych dopływów Wisły, Soły, Przemszy i Gostynki. Rejon ten jest słabo przewietrzany, cisze stanowią ok. 17%, a łącznie z wiatrami do 2 m/s blisko 70% ogólnej liczby przypadków. Wiatry o prędkościach powyżej 7 m/s występują sporadycznie i w większości związane są z występowaniem wiatrów fenowych. Nieco korzystniejsze warunki anemologiczne występują na terenach wyżej położonych w południowej części gminy. Charakterystykę podstawowych elementów klimatu przedstawiono w formie tablicy. Pod względem cech klimatu naturalnego, obszar ten zaliczany jest do terenów bardzo korzystnych zwłaszcza dla rolnictwa, a wskaźnik klasyfikacji bonitacyjnej osiąga wartość 94-96 (100 - maksymalna wartość w Polsce - Górski. Atlas... 1994).

Tabela 4 Charakterystyka wybranych elementów klimatu (okres badań 1965-1995, Ostródka 1996, Atlas... 1994):

Element	Wartość
Średnia roczna temperatura	8,0 (°C)
Średnia roczna temperatura maksymalna	12,6 (°C)
Absolutne maksimum	(°C) 36,3
Średnia roczna temperatura minimalna	3,5 (°C)
Absolutne minimum	-28,0 (°C)
Liczba dni z temperaturą minimalną < - 10 °C	17

< 0,0 °C	112
Liczba dni z temperaturą maksymalną < 0,0 °C > 25,0 °C	32 33
Średnia roczna wilgotność powietrza (%)	80,2
Liczba dni z wilgotnością < 40 % = 90 %	0,2 141,2
Liczba dni z mgłą	40-60
Roczna suma opadów (mm)	740,7
Liczba dni z opadem = 0,1 mm = 1,0 mm = 10,0 mm	176,6 121,4 19,3
Liczba dni z pokrywą śnieżną > 10 cm	30 - 40
Długość okresu gospodarczego śr. t. dob. > 2,5 °C (dni)	240 - 250
Długość okresu wegetacyjnego śr. t. dob. > 5,0 DC (dni)	210 - 220
Średnie daty ostatnich przymrozków	26 IV – 5 V
Średnie daty pierwszych przymrozków	6 X – 15 X

W stosunku do ogólnie - korzystnych warunków makroklimatycznych Kotliny Oświęcimskiej, w jej obrębie możemy wyróżnić dwa typy mezoklimatów (Atlas ... 1981):

- mezoklimat den dolinnych Wisły i Soły charakteryzujący się krótkim okresem bezprzymrozkowym, o dużych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza w czasie doby (w dzień - silnie przegrzewanych i wysuszanych, w nocy – bardzo wilgotnych i silnie wychładzających), położonych w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności powietrza stanowiących przeważnie zastoiska powietrza ze względu na słabą wentylację,
- mezoklimat wyższych teras rzecznych o dłuższym o około 20 dni okresie bezprzymrozkowym i wyższych o ok. 1,0°C średnich rocznych temperatur minimalnych niż w dnach dolinnych, wentylacja naturalna umiarkowana.

2.6 POWIERZCHNIA ZIEMI

2.6.1 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Ukształtowanie terenu

Rzeźba obszaru gminy jest mało urozmaicona, ze względu na położenie w obrębie rozległych dolin rzecznych. W części zachodniej gminy, a więc pomiędzy dolinami Soły i Wisły rzędne terenu wynoszą od 230 do 238 m n.p.m., a teren jest płaski. Najniżej położonym sołectwem tej części gminy są Broszkowice położone na wysokości ok. 228 m n.p.m. W tym rejonie Soła łączy się z Wisłą, a nieco wcześniej Wisłę zasila Przemsza. Rzędne terenu w miejscu złączenia dwóch rzek to 228 m n.p.m., a rzędna lustra wody to 225 n.p.m. Podobnie rzędne terenu układają się w najniższej położonej części gminy, a więc w sołectwie

Dwory Drugie. W miejscu wyptywu Wisły z terenu gminy w rejonie Żaków rzędne terenu wynoszą 225 m n.p.m. Rzędne lustra wody Wisły w tym terenie to 219 m n.p.m. W części wschodniej sołectwa rzędne terenu również wynoszą od 230 do 240 m n.p.m. Bardziej urozmaiconą rzeźbą terenu cechuje się południowo-wschodnia część gminy, a więc sołectwa Grojec, Łazy, Puściny i Poręba Wielka, gdzie w południowych częściach tych sołectw rzędne terenu dochodzą do 270 - 280, a nawet miejscami do niemal 300 m n.p.m. Najwyższy położony punkt w gminie znajduje się w południowej części sołectwa Puściny - 296 m. n.p.m. Lokalnymi kulminacjami terenu są również Grojecka Góra 271 m n.p.m. oraz wzniesienie na południe od Grojca 281 m n.p.m. Pod względem morfologicznym gmina położona jest w obrębie dwóch głównych poziomów teras rzecznych:

- holocenijskiej, która obejmuje dna dolin Wisły, Soły i Macochy nadbudowywanych w okresach większych powodzi, z licznymi starorzeczami częściowo wypełnionymi wodą oraz ze stawami rybnymi,
- plejstoceńskiej, obejmującej obszary garbów i wysoczyzn pokrytych utworami lessowymi, użytkowane głównie rolniczo. Dominującymi procesami denudacyjnymi jest erozja wąwozowa o stosunkowo dużym natężeniu, wietrzenie chemiczne, spłukiwanie ługowanie, sufozja oraz procesy antropogeniczne.

Na terenie gminy nie występują znaczące antropogeniczne formy geomorfologiczne takie jak wysokie wały, nasypy. Powierzchnia ziemi była silnie przekształcona tylko w jednym miejscu, w rejonie eksploatacji złóż kruszyw w Rajsku. Lokalnymi formami morfologicznymi są również obwałowania rzek, a także Kanał Dwory.

Zjawiska osuwiskowe

Przez długi czas nie było dostępnych szczegółowych, wymaganych przepisami prawa materiałów dotyczących zagrożenia osuwiskowego na terenie gminy Oświęcim, które można by wykorzystać przy planowaniu przestrzennym. W ramach prac nad SOPO – Systemem Ochrony Przeciwośuwiskowej Państwowy Instytut Geologiczny wykonana została jednak inwentaryzacja tego typu terenów. W dokumentacji przyjęto następujące nazewnictwo:

Tereny zagrożone ruchami masowymi są obszarami (wyznaczone poza osuwiskami), w których obecne są czynniki wskazujące na występowanie ruchów masowych w przeszłości, a zatem są obszarami gdzie można spodziewać się ponownego rozwoju ruchów masowych w przyszłości – na terenie gminy Oświęcim są to dwa obszary o łącznej powierzchni ok. 5,5 ha, jednak obejmuje stoki Grójeckiej Górki oraz zbocza Macochy w Łazach (przysiółek Chyrdzie).

Osuwiska – to tereny na których obserwuje się ruchy masowe ziemi. Osuwiska dzielą się na:

osuwiska aktywne ciągle są w ciągłym ruchu lub objawy ich aktywności występowały w trakcie prowadzenia rejestracji, albo w ciągu co najmniej ostatnich 5 lat – na terenie gminy 0,88 ha.

osuwiska aktywne okresowo - objawy aktywności występowały w nieregularnych odstępach czasu, w ciągu ostatnich 50 lat – na terenie gminy 9,03 ha.

Osuwiska nieaktywne - są ustabilizowane, w ich obrębie nie obserwowano i nie udokumentowano objawów aktywności w ciągu co najmniej ostatnich 50 lat – na terenie gminy 0,85 ha.

Na terenie gminy występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi o łącznej powierzchni 5,5 ha, oraz osuwiska o łącznej powierzchni ok. 10,76 ha. Osuwiska występują podobnie jak tereny zagrożone na zboczach Grójeckiej Górki oraz na zboczach dolinek niewielkich cieków w południowo-wschodniej części sołectwa Grojec (m.in. Las Kmiece Goje) oraz na kilku niewielkich terenach na zboczach dolinek w sołectwie Łazy, Poręba Wielka i Włosienica.

Jak wynika z dotychczasowych obserwacji większość osuwisk na analizowanych terenach powstaje w wyniku dynamicznych czynników naturalnych (infiltracji wód opadowych i roztopowych oraz podcięcia erozyjnego), które wykorzystywały naturalne predyspozycje danych obszarów do uruchomienia mas skalnych (tzw. czynniki statyczne): podatność podłoża na osuwanie – obecność utworów luźnych i warstw o różnej litologii i przepuszczalności. Szczególne zagrożenie stwarza infiltracja wód roztopowych i opadowych oraz podcięcie erozyjne stoków, na których występują miększe pokrywy piasków, żwirów, iłów, glin i lessów. Większe ruchy masowe na tym obszarze mogą wystąpić także w wyniku podcięcia stoków podczas wezbrań i powodzi. Często zbocze może wydawać się ustabilizowane (np. porośnięte drzewami) i nic nie wskazuje na występowanie jakichkolwiek ruchów masowych ziemi. Nie mniej splot niekorzystnych oddziaływań może prowadzić do ponownego naruszenia nieskonsolidowanych warstw. Przeciwdziałanie ruchom masowym powinno polegać na sprawnej melioracji obszaru, która spowoduje szybkie odprowadzenie nadmiaru wód roztopowych i opadowych. Nie powinno się wycinać drzew i krzewów porastających zbocza terenów objętych osuwiskami, gdyż roślinność zdecydowanie hamuje i ogranicza rozwój ruchów masowych. W przypadku powstania np. nowego zsuwu należy miejsce to obsiać trawą lub obsadzić drzewami. Ponadto tereny objęte osuwiskami powinny być wyłączone spod budownictwa, a w przypadku ich zabudowy wszelkie planowane inwestycje inżynierskie i budowlane powinny zostać poprzedzone badaniami geologiczno – inżynierskimi. Dokładne rozpoznanie warunków geologicznych i szczegółowe badania geologiczno – inżynierskie gruntu mogą jednoznacznie stwierdzić przydatność tych terenów do zabudowy i określić możliwości ich zabudowy. Pozwolą one także na wskazanie sposobu zabezpieczenia istniejących budynków, budowli i infrastruktury drogowej i komunalnej znajdujących się na terenach zagrożonych. Rozwiązania takie często jednak wykraczają poza teren jednej działki budowlanej i obejmują np. obszar całego narażonego zbocza.

Osiadania terenu na skutek eksploatacji górniczej

Niewielki północno-zachodni fragment gminy znajduje się w granicach terenu górniczego „Bieruń II”, w którym eksploatację prowadzi KWK Piast z siedzibą w Bieruniu. Zgodnie z mapami przedstawionymi przez KWK Piast nie przewiduje wystąpienia jakichkolwiek wpływów eksploatacji na terenie gminy Oświęcim.

W terenie górniczym „Libiąż IV” nie przewiduje się wystąpienia osiadań terenu w obrębie gminy Oświęcim, tu obszar i teren górniczy obejmują tylko niewielkie skrawki gminy.

Południowe części sołectw Harmęże i Rajska objęte są wpływami eksploatacji prowadzonej przez KWK Brzeszcze z siedzibą w Brzeszczach. Dla potrzeb eksploatacji wyznaczono obszar górniczy „Brzeszcze II” i teren górniczy „Brzeszcze IV”. W południowej części Harmęża wpływy eksploatacji obejmują tereny niezabudowane. Przedsiębiorca górniczy planuje tu wystąpienie III kategorii terenu górniczego oraz osiadań do 0,5 m. Wokół szybu Andrzej utworzono filar ochronny w związku z czym nie występują tu wpływy eksploatacji. O wiele większe wpływy przewiduje się w południowej części Rajska. W rejonie stawów Strzelec Duży i Gliniak wystąpią osiadań do 6,5 m oraz czwarta kategoria terenu górniczego. Te tereny w większości nie są zabudowane. Na terenach zabudowanych, a więc w rejonie ul. Tarninowej czy ul. Cegielnianej wystąpi II kategoria terenu górniczego oraz osiadań do 3 metrów.

2.6.2 GLEBY I ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Gmina Oświęcim posiada zdecydowanie rolniczy charakter. Według danych z mapy ewidencyjnej (patrz tabela nr 5) aż 84,4% powierzchni gminy stanowią grunty pozostające w gospodarowaniu rolnym, leśnym bądź też nieużytki. W strukturze użytkowania zdecydowanie przeważają grunty rolne, które stanowią 71,04 % powierzchni gminy. Wśród gruntów rolnych przeważają grunty orne (40,1 % powierzchni gminy). Mniejszy udział mają łąki i pastwiska (11,31% i 6,72%). Znaczny jest również udział stawów hodowlanych, które dominują w krajobrazie. Łącznie zajmują one powierzchnię 913,01, co stanowi 12,25% powierzchni gminy. Łączny udział użytków rolnych to 5295,64 ha, co stanowi 71,04% powierzchni gminy. Lasy zajmują ok. 400,37 ha, co stanowi ok. 5,37% powierzchni gminy. Niewielki jest również udział zadrzewień, które zajmują tylko 151,22 ha. Wszystkie powierzchnie leśne i zadrzewione zajmują zatem ok. 551,59 ha, co stanowi ok. 7,4% powierzchni terenu. Jest to wartość znacznie niższa niż średnia województwa małopolskiego (30,3%).

Gleby występujące na terenie gminy związane są bezpośrednio z budową geologiczną i rzeźbą terenu. Reprezentowane są głównie przez:

- mady brunatne, które występują w dolinach Wisły i Soły. Są to gleby w większości o średnim lub ciężkim składzie mechanicznym, o bardzo zróżnicowanych warunkach wilgotnościowych, charakteryzujące się dość wysoką urodzajnością,

- gleby pseudobielicowe utworzone z lessu występują na terenach płaskich lub łagodnych stokach, słabo przepuszczalne, jednak zaliczane do gleb dobrych. W okresach długotrwałej suszy cierpiące na brak wilgotności, o słabej zasobności w składniki pokarmowe, kwaśne wymagające wapniowania, a także intensywnego nawożenia organiczno-mineralnego. Charakteryzują się dużą podatnością na intensywną erozję wodną,
- gleby brunatne utworzone z lessu położone na terenach płaskich lub łagodnych stokach charakteryzują się dobrą strukturą i bardzo korzystnymi stosunkami powietrzno-wodnymi, słabo przepuszczalne, łatwo zaskorupiające się na powierzchni, wyługowane bądź kwaśne wymagające wapniowania.

Na niewielkich obszarach gminy występują również:

- gleby brunatne namyte utworzone z lessu o głębokim poziomie próchnicznym (obniżenia nieckowate, dna dolin),
- gleby brunatne utworzone z piasków - lekkie, przepuszczalne i przewiewne, łatwe w uprawie,
- mady glejowe utworzone z pyłu, dobre gleby łąkowe,
- gleby glejowe namyte utworzone z lessu na torfach występują tylko pod użytkami zielonymi,
- gleby murszowe na podłożu mineralnym.

W zakresie rolniczej przydatności gleb w gminie dominuje kompleks drugi - pszenny dobry (48,0%), ósmy - zbożowo-pastewny mocny (34,0%) oraz pierwszy - pszenny bardzo dobry (6,4%). Udział pozostałych kompleksów glebowych w powierzchni gminy nie przekracza 4% powierzchni gruntów ornych. Natomiast w użytkach zielonych dominuje kompleks 2z - średni, klas III i IV, (87,0%) i kompleks 3z - użytki zielone słabe i najstarsze, klas V i VI (12,2%) w stosunku do ich powierzchni.

Na terenie gminy przeważają grunty orne klas dobrych (IIIa i IIIb) i średniodobrych (IVa, IVb). Zajmują one łącznie 64,49% wszystkich gruntów pozostających w użytkowaniu rolnym. Zdecydowanie mniejszy udział prezentują łąki (18,96% użytków rolnych na terenie gminy) oraz pastwiska (13,15% wszystkich użytków rolnych na terenie gminy). Dość duży jest udział gleb klasy III – łącznie ok. 40,81% wszystkich gruntów. W sumach bezwzględnych jest to aż 1863,04 ha. Gleby poszczególnych klas rozprzestrzenione są dość równomiernie we wszystkich sołectwach gminy. Słabsze płaty gleb można wyróżnić jedynie w sołectwach Harmężę i Pławy oraz w sołectwach Zaborze i Poręba Wielka, pomiędzy kompleksami stawów. Generalnie teren gminy cechuje się dużymi walorami pokrywy glebowej. Jako ciekawostkę można tu wskazać, że na terenie gminy znajdują się płaty gleb najwyższych klas: I i II. Strukturę pokrycia klasami gleb przedstawiono na załączniku mapowym nr 8 do opracowania ekofizjograficznego oraz w tabeli 6.

Tabela 6 Użytkowanie powierzchni gminy Oświęcim na podstawie mapy ewidencyjnej

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego	Oznaczenie	Gmina Oświęcim	
			ha / %	
Użytki rolne	Grunty orne	R	2988,91	40,10
	Sady	S	12,38	0,17
	Łąki trwałe	Ł	843,34	11,31
	Pastwiska trwałe	Ps	501,00	6,72
	Użytki rolne zabudowane	BR	-	0,00
	Grunty pod stawami	Wsr	913,01	12,25
	Rowy	W	37,00	0,50
	Użytki rolne razem			5295,64
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	Lasy	Ls	400,37	5,37
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	Lz	151,22	2,03
	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem			551,59
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe	B	521,91	7,00
	Tereny przemysłowe	Ba	39,28	0,53
	Inne tereny zabudowane	Bi	231,06	3,10
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	Bp	2,52	0,03
	Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	Bz	12,32	0,17
	Użytki kopalne	K		

	Tereny komunikacji			
	Drogi	Dr	238,92	3,21
	Tereny kolejowe	Tk	85,42	1,15
	Inne tereny komunikacyjne	Ti	5,47	0,07
	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem		1136,9	14,8
Użytki ekologiczne	Użytki ekologiczne	E	Brak	
Nie użytki	Nie użytki	N	66,40	0,89
Grunty pod wodami	Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	Wm	Brak	
	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	Wp	226,89	3,04
	Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	Ws	124,22	1,67
	Grunty pod wodami razem		351,11	4,71
Tereny różne	Tereny różne	Tr	52,50	0,70
Razem			7454,14	100%

Tabela 7 Klasy gleb gminy Oświęcim na podstawie mapy ewidencyjnej⁴

Klasa Gleby	RI	RII	RIIIa	RIIIb	RIVa	RIVb	RV	RVI	ŁII	ŁIII	ŁIV	ŁV	ŁVI	PsII	PsIII	PsIV	PsV	PsVI
Gmina Oświęcim ok. 4564,6 ha	13,41	169,01	526,02	707,00	1016,31	512,17	149,69	5,46	14,16	298,19	378,12	151,04	23,76	4,36	130,89	338,15	105,34	21,52

⁴ Wg Mapy ewidencyjnej gminy Oświęcim

100%	0,29	3,70	11,52	15,49	22,27	11,22	3,28	0,12	0,31	6,53	8,28	3,31	0,52	0,10	2,87	7,41	2,31	0,47
------	------	------	-------	-------	-------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

2.7 ZASOBY NATURALNE

Pod całym terenem gminy występują udokumentowane złoża węgla kamiennego, choć ich eksploatacja prowadzona była tylko na niewielkich częściach gminy. Poza złożami węgla kamiennego na terenie gminy występują udokumentowane złoża kruszyw naturalnych „Rajsko 2” i „Stawy Monowskie”. Na przestrzeni wieków eksploatacja kruszyw prowadzona była również ze zwirowisk Soły, choć brak jest tu udokumentowanych złóż kopalin. W poniższym zestawieniu zebrano istotne informacje dotyczące udokumentowanych złóż występujących na terenie gminy.

Tabela 8 Udokumentowane złoża na terenie gminy Oświęcim

ID Midas	Kopalina	Złoże/ Powierzchnia [ha]/Zasoby geologiczne bilansowe	Obszar Górnicy/ Teren górniczy/ Powierzchnia [ha]	Stan zagospodarowania
297	Węgiel kamienny	Zator / 6176,23 ha/ 347145 tys. ton		Złoże rozpoznane wstępnie
299	Węgiel kamienny	Piast / 4839,38 ha/ 952575 tys. ton	Bieruń II/Bieruń II	Złoże zagospodarowane Koncesja: 4/2010 Data wydania: 2010-05-13 Termin ważności: 2030-12-31 Użytkownik: PGG KWK "Piast-Ziemowit"
326	Węgiel kamienny	Brzeszcze/ 8215,5 ha/ 2700,92 tys. ton	Brzeszcze II/Brzeszcze IV	Złoże zagospodarowane Koncesja: 12/2004 Data wydania: 2004-09-23 Termin ważności: 2040-09-23 Użytkownik: ZG "Brzeszcze" Południowy Koncern Węglowy
383	Węgiel kamienny	Czczott/ 2859,45 ha/ 535950 tys. ton		Eksploatacja złoża zaniechana
1075	Węgiel kamienny	Oświęcim-Polanka/ 12968,6 ha/ 1863474 tys. ton		Złoże rozpoznane wstępnie
8239	Kruszywa naturalne	Stawy Monowskie/ 27,04 ha/ 3630 tys. ton	Stawy Monowskie 2	Złoże zagospodarowane Koncesja: SW.V.Rł.7515/1-10/08 Zmieniona SR-IX.7422.34.2017.BK i SR- IX.7422.84.2017.BK Data wydania: 2008-05-29 Termin ważności: 2025-12-31 Użytkownik: Krakowskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa S.A.
8418	Kruszywa naturalne	Rajsko 2/ 6,3 ha/ 3892 tys. ton	Rajsko 2A	Złoże zagospodarowane Koncesja: SR-IX.7422.2.21.2014.BK Data wydania: 2014-10-22 Termin ważności: 2033-12-31 Użytkownik: Krakowskie Zakłady Eksploatacji Kruszywa S.A.
8601	Węgiel kamienny	Czczott-Wschód/ 2848,56 ha/ 434914 tys. ton		Złoże rozpoznane szczegółowo

16650	Węgiel kamienny	Oświęcim-Polanka 1/ 4204 ha/ 534 002 tys. ton		Złoże rozpoznane szczegółowo
-------	-----------------	--	--	------------------------------

Zator, Oświęcim-Polanka słabo rozpoznane złoża węgla kamiennego. Występują tu węgle energetyczne związane z warstwami libiąskimi i łaziskimi, niekiedy także z orzeskimi. Zasoby tych złóż udokumentowane zostały w oparciu o dane z otworów wiertniczych małej wiarygodności. Przed ewentualnymi decyzjami o ich eksploatacji konieczne będzie przeprowadzenie badań geologicznych uzupełniających. Łączna ilość udokumentowanych w tych złożach zasobów węgla kamiennego stanowi dużą wartość gospodarczą. W 2012 r. ze złoża Oświęcim-Polanka udokumentowane zostało nowe złożo Oświęcim-Polanka 1.

Piast złożo węgla kamiennego o powierzchni 48313 ha. Średnia miąższość udokumentowanej do głębokości 1000 m serii złożowej wynosi 550 m, natomiast sumaryczna miąższość pokładów przemysłowych waha się od 20 do 50 m. Należą one do warstw łaziskich i orzeskich. Występują w nich węgle energetyczne typu 31 i 32, zawartość siarki całkowitej w węglu mieści się w przedziale od 0,4 do 5%, średnio 1,20%, zawartość popiołu w przedziale od 6,0 do 38,0%, średnio 15%, a wartość opałowa w przedziale od 16800 do 29800 kJ/kg, średnio 24173 kJ/kg. Eksploatacja w złożu Piast prowadzona jest intensywnie od 1975 r przez KWK Piast z siedzibą w Bieruniu. Złoże obejmuje niewielki północny fragment gminy w sołectwie Babice.

Brzeszcze złoża węgla kamiennego. Jakość węgla jest zmienna w zależności od pozycji stratygraficznej i tektonicznej pokładów oraz głębokości ich położenia. W pokładach leżących bliżej powierzchni występują węgle energetyczne (typu 31-33), w głębiej położonych – koksowe (typu 34). Zawartość popiołu w pokładach węgla zmienia się w szerokich granicach od kilku do 20% w węglach niskopopiołowych i do 39% w węglach wysokopopiołowych. Związane z tym jest zróżnicowanie wartości opałowej węgla od około 15000 do około 34000 kJ/kg. Pokłady węgla warstw łaziskich (grupy 200) odznaczają się stosunkowo wysoką zawartością siarki całkowitej (średnio ponad 1%). W węglach warstw orzeskich, rudzkich i siodłowych (grup 300, 400 i 500) zawartość siarki jest niższa od 1%. W złożach eksploatowanych („Brzeszcze”) średnia zawartość popiołu w węglu wynosi 14,6-16,2%, wartość opałowa 26000-26300 kJ/kg, a zawartość siarki 0,66-0,76%. Eksploatację węgla w tym złożu prowadzi KWK Brzeszcze z siedzibą w sąsiednich Brzeszczach. Złoże obejmuje południowe części sołectw Harmęże i Rajsko. Kopalnia „Brzeszcze” działająca od 1907 roku wydobywa rocznie około 2,1 mln ton węgla i 29,5 mln m³ metanu. Złoże udostępnione jest na 9 poziomach. Eksploatacja prowadzona jest obecnie na 3 poziomach (na głębokości 512-740 m), systemem ścianowym z zawałem stropu. Przewiduje się udostępnienie dalszej części złoża na poziomie 930 m. Dopływy wody do kopalni wynoszą około 9 m³/min, w tym około 5 m³/min wód zasolonych, o mineralizacji średnio 5,8 g/dm³. Zrzut soli z wodami odprowadzanymi z kopalni wynosi około 50 ton/dobę. Kopalnia jest silnie metanowa.

Metanowość wynosi przeciętnie 250-260 m³/min. Na terenie gminy Oświęcim znajduje się szyb Andrzej należący do ZG Brzeszcze.

Czczott złożę węgla kamiennego o powierzchni 2850 ha. Udokumentowane zostało do głębokości 1050 m. Występuje tu 28 pokładów, należących do warstw łaziskich (głębokość od 200 do 930 m) i warstw orzeskich (głębokość od 380 do 1320 m) o łącznej miąższości 40 m. Występujące tu węgle należą głównie do węgla energetycznych, w pokładach głębszych zalegają węgle koksujące. W warstwach łaziskich występują przerosty łupku ogniotrwałego o grubości od 3 do 10 cm, który zawiera 22,99% Al₂O₃ i posiada ogniotrwałość 165 SP. Ze względu na brak możliwości selektywnej eksploatacji nie posiada on wartości przemysłowej. Zawartość popiołu w węglach waha się od 8,25 do 27,81%, średnio 16,7%, zawartość siarki mieści się w przedziale od 0,64 do 1,27%, średnio 0,93%. Wartość opałowa węgla wynosi od 21463 do 27407 kJ/kg. Dla eksploatacji tego złoża utworzono kopalnię „Czczott”, która rozpoczęła wydobywanie w 1985 r. W ramach restrukturyzacji kopalń podjęto decyzję o likwidacji kopalni. W 2005 r. zakończono wydobywanie węgla kamiennego w tym rejonie. Obecnie w jej wyrobiskach zrzucane są wody dołowe z KWK Piast. Złożę obejmuje niewielki zachodni fragment gminy w sołectwie Harmężę.

Stawy Monowskie Jest to złożę kruszyw naturalnych. Ma powierzchnie ok. 27 ha. Miąższość serii złożowej wynosi średnio 9,4 m. Zawartość frakcji poniżej 2 mm wynosi średnio 60,9% nasiąkliwość 2,5%, zawartość pyłów mineralnych 1,1%. Złożę to eksploatowane jest od 2004 r.

Rajsko 2 Jest to złożę kruszyw naturalnych. Nadkład o miąższości od 1,2 do 4,8 m stanowią glina i piasek gliniasty. Miąższość złoża waha się od 4,4 do 8,1 m i średnio wynosi 6,4 m. Zawartość pyłów mineralnych waha się od 13,3 do 21,0%, zawartość ziarn mniejszych od 2 mm mieści się w przedziale 40,8 – 55,5%, a mrozoodporność w przedziale 0,6 – 2,0%. Kopalina nie zawiera zanieczyszczeń obcych i organicznych. Na północ od złoża znajdowało się złożę Rajsko, obecnie już wybilansowane. Złożę to eksploatowane było odkrywkowo w latach 1954 – 1974. Eksploatację wznowiono w 1983 r. Złożę było częściowo zawodnione, a eksploatacja odbywała się spod wody. Obecnie wyrobiska po tej kopalni są wykorzystywane jako stawy dla wędkarzy.

Czczott-Wschód złożę węgla kamiennego o powierzchni 2908 ha. Węgiel występuje w warstwach łaziskich i orzeskich. Miąższość serii złożowej waha się od 465 do 950 m. Zawartość popiołu waha się od 8,99 do 24,53%, średnio 16,87%, a zawartość siarki od 0,61% do 1,57%, średnio 1,08%. Wartość opałowa mieści się w przedziale od 21611 do 26741 kJ/kg, średnio wynosząc 24483kJ/kg. Złożę to nie było eksploatowane.

Oświęcim-Polanka 1 to nowo udokumentowane złożę węgla kamiennego o powierzchni 4204 ha. Prace na udokumentowaniu tego złoża prowadziła spółka Kopex-Ex-Coal Sp. z o.o., złożę zostało udokumentowane w 2012 r., w związku z chęcią zagospodarowania

tego złoża w przyszłości. Złoże węgla kamiennego „Oświęcim–Polanka 1” jest złożem wielopokładowym, o zmiennej miąższości i jakości pokładów oraz skomplikowanej tektonice i z tego powodu zostało zaliczone do II grupy zmienności złóż. Pokłady węgla zalegają na głębokości od około 250 do 650 m (głębokość dokumentowania) i zapadają łagodnie na północ pod kątem 4 - 10°, lokalnie większym. Złoże pocięty jest uskokiemi o dużych zrzutach od 100 do około 200 m. W złożu „Oświęcim - Polanka 1” udokumentowano 17 pokładów węgla kamiennego. Warstwy te zostały zaliczone do krakowskiej serii piaskowcowej: warstwy libiąskie (westfal D), warstwy łaziskie (westfal C) i seria mułowcowa: warstwy orzeskie (westfal B), przy czym pokłady warstw libiąskich nie są dokumentowane ze względu na niewielki zasięg występowania. Złoże węgla kamiennego „Oświęcim-Polanka 1” charakteryzuje się następującymi parametrami jakościowymi:

- zawartość popiołu od 4,70 do 31,19%
- wartość opałowa od 18 248 do 29 030 kJ/kg
- zawartość siarki całkowitej waha się od 0,51 do 12,04 %
- gęstość przestrzenna waha się od 1,29 do 1,55 g/cm³
- Średnie wartości ww. parametrów przedstawiają się następująco:
  - zawartość popiołu 13,08 %
  - wartość opałowa 23 647 kJ/kg
  - zawartość siarki całkowitej 1,41 %
  - gęstość przestrzenna 1,35 g/cm³

W dokumentowanym złożu stwierdzono występowanie węgla: płomiennego typu 31.1, 31.2 i gazowo – płomiennego typu 32.1. Zasoby węgla kamiennego w złożu „Oświęcim-Polanka 1” obliczone według stanu na dzień 31.12.2012 r. do głębokości 650 m wynoszą 534 002 tys. ton. W złożu udokumentowano tylko zasoby bilansowe. Obecnie nie pojawiają się jakiegokolwiek informacje medialne dotyczące podjęcia ewentualnej eksploatacji tego złoża, czy innych złóż węgla w tym rejonie, do tej pory nieeksploatowanych.

2.8 PRZYRODA OŻYWIONA

W strukturze przyrodniczej gminy Oświęcim dość trudno jest wyróżnić poszczególne jednostki, które charakteryzowałyby się jednolitą strukturą przyrodniczą. Generalnie największy wpływ na strukturę przyrodniczą gminy mają kompleksy stawów oraz doliny Wisły i Soły. Pomiędzy tymi terenami cechującymi się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi znajdują się pola uprawne oraz centra poszczególnych sołectw na których walory przyrodnicze należy uznać za niskie. Począwszy od zachodu na terenie gminy można wyróżnić następujące jednostki: dolinę Wisły, kompleksy rolne wraz z sołectwami, kompleks stawów w Harmężu, tereny rolne i centrum sołectwa Rajska, dolinę Soły z zalanyymi wodą wyrobiskami żwirowni, kompleksy stawów Adolfińskich, Grojeckich i stawów w Zaborzu, tereny rolne i zurbanizowane tereny sołectw Grojec, Łazy, Puściny i Poręba Wielka, kompleks stawów na północy Poręby Wielkiej, tereny rolne i sołectwo Włosienica. W południowej części sołectwa Włosienica znajduje się jedyny większy kompleks leśny gminy. Lasy te w głównej mierze stanowią Lasy Państwowe o charakterze gospodarczym, powierzchnia

kompleksu to ok. 150 ha. Pomiędzy DK44, a Kanałem Dwory znajduje się kolejny obszar o bardzo wysokich walorach przyrodniczych, jest to teren Stawów Monowskich, z rezerwatem Żaki. Teren Stawów Monowskich został sztucznie odcięty od doliny Wisły poprzez budowę Kanału Dwory. Pomiędzy Kanałem Dwory a Wisłą znajduje się sołectwo Dwory Drugie, w którym dominują tereny rolnicze. Z terenów leśnych należy jeszcze wymienić niewielkie powierzchnie lasów, które są niejako „wciśnięte” pomiędzy kompleksy stawów w Grojcu, Zaborzu i Porębie Wielkiej. Są to lasy Brzezina, Jasieniec, Las na Kępie, Podlesisko i Las Zaborski. Lasy te należą również do Lasów Państwowych. W południowej części sołectw Puściny i Grojec znajdują się niewielkie płyty lasu tzw. Kmiece Goje, który posiada większą wartość przyrodniczą, m.in. ze względu na istniejące tu wąwozy. Zachodnia część gminy właściwie pozbawiona jest większych kompleksów leśnych. Znajduje się tu jeden większy fragment tzw. Wykopaniska. Lasy gminy Oświęcim nie tworzą większych kompleksów, nie posiadają też wzajemnego powiązania między sobą, jak również nie kontynuują się w gminach sąsiednich.

Najcenniejsze tereny pod względem przyrodniczym gminy to oczywiście kompleksy poszczególnych stawów, a także dolina Wisły z licznymi tu starorzeczami, dolina Soły oraz leśny rezerwat Żaki. Do cennych należy również zaliczyć nie tylko same stawy, ale także ich otoczenie, na które często składają się zadrzewienia złożone z wiekowych drzew (dęby, graby) czy też związane z bagiennym podłożem lasy łąkowe *Fraxino-alnetum*. Ciekawym elementem przyrodniczym są również parki wiejskie położone przy dawnych założeniach dworskich: w Porębie Wielkiej, w Grojcu i w Zaborzu. Często reprezentują one pozostałość lasów grądowych. Wszystkie te najcenniejsze tereny zostały objęte ochroną prawną jako obszary Natura 2000 oraz rezerwat Żaki. Terenami, które należałoby objąć dodatkową ochroną są starorzecza Wisły znajdujące się w zachodniej części gminy. Na przestrzeni lat teren ten był proponowany do ochrony, m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Starorzecza są siedliskiem licznych gatunków chronionych, w szczególności zagrożonych wyginięciem: grzybieńczyka wodnego i kotewki orzecha wodnego. Stanowią ważne w skali lokalnej ostoje przyrody i istotny element doliny Wisły - najważniejszego w Polsce korytarza ekologicznego. Ich zachowanie jest niezbędne dla jego dalszego prawidłowego funkcjonowania. W latach 2012 - 2015 prowadzona była bardzo ciekawa inicjatywa p.n. „*Rewitalizacja, ochrona bioróżnorodności i wykorzystanie walorów starorzeczy Wisły, zatrzymanie degradacji doliny górnej Wisły jako korytarza ekologicznego*”, realizowana przez Towarzystwo na Rzecz Ziemi. W ramach projektu przewidywane było podjęcie kompleksowych działań, które miałyby się przyczynić do odnowienia i zachowania walorów starorzeczy, wzmocnienia ich funkcji.

Naturalne siedliska, które występowały na terenie gminy Oświęcim to⁵:

- niżowe nadrzeczne łągi jesionowo-wiązowe w strefie zalewów epizodycznych *Ficario-Ulmetum typicum* (w dolinach Wisły i Soły, także w rozległej dolinie

---

⁵ Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa, 1995 r.

sołectw Grojec, Zaborze i Poręba Wielka gdzie obecnie usytuowane są największe kompleksy stawów), a w mniejszych dolinach cieków lasy łąkowe jesionowo-olszowe *Fraxino-alnetum*;

- grądy subkontynentalne dębowo-lipowo-grabowe *Tilio-Carpinetum* (na wszystkich terenach wyżej położonych);

Spośród wyżej wymienionych zbiorowisk obecnie występują jedynie łągi olszowe w dolinach cieków choć te zbiorowiska mają charakter silnie kadłubowy. Pozostałe naturalne zbiorowiska uwiadcniają się jedynie jako pojedyncze dorodne dęby i lipy w alejach drzew, na groblach stawów czy w parkach. Pozostałością grądów jest las w rezerwacie Żaki. Być może pozostałością tych wspaniałych lasów są również pomniki przyrody rosnące w parkach dworskich. Należy się spodziewać, w przypadku pozostawienia bez użytkowania dolin cieków szybkiego wzrostu lasów łąkowych. Pozostałe siedliska zostały silnie przekształcone przez rolnictwo i leśnictwo, powrót do stanu zgodnego z siedliskiem naturalnym wymagałby specjalnych działań co jest mało prawdopodobne w realiach gminy Oświęcim.

2.9 OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 R. I KORYTARZE EKOLOGICZNE

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Oświęcim występują: jeden rezerwat przyrody, cztery obszaru Natura 2000, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy, dziewiętnaście pomników przyrody. Tereny starorzeczy Wisły oraz wąwozy leśne w Puścinach były wskazywane do objęcia ochroną. W rejestrze form ochrony przyrody wskazywany był tu również zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Soły”, ale jest to omyłka, gdyż ten ZPK utworzony został uchwałą Rady Miasta Oświęcim, nie może więc on obowiązywać na terenie innej gminy.

REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat Żaki Rezerwat położony jest w sołectwie Dwory Drugie, ale funkcjonalnie przynależy on do kompleksu Stawów Monowskich. Rezerwat został utworzony w 1959 roku Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Nr 18 z dnia 28 stycznia 1959 roku. (M. P. 1959, Nr 23, poz. 104). Obszar rezerwatu o powierzchni 11,80 ha obejmuje zespół naturalnego lasu grądowego *Tilio-Carpinetum* z przewagą starodrzewia lipowego, obrazującego fragment pierwotnego krajobrazu doliny Wisły. Rezerwat obejmuje niewielki fragment prawobrzeżnej doliny Wisły porośniętej grądem subkontynentalnym. W warstwie drzew, o zwarcu od 70 do 100 %, oprócz lipy drobnolistnej *Tilia cordata*, spotyka się graba pospolitego *Carpinus betulus* oraz dęba szypułkowego *Quercus robur*. Podszyt w większości płatów jest dobrze rozwinięty. Występuje tu szereg roślin chronionych, typowych dla lasów grądowych. W wyniku budowy Kanału Wiślanego pierwotny obszar rezerwatu uległ zmniejszeniu do powierzchni 11,80 ha (pierwotnie 17,52 ha). Budowa kanału spowodowała nie tylko zdegradowanie północnej części rezerwatu, ale również w wyniku obniżenia zwierciadła wody na pozostałym terenie (do ok. 2m), usychanie starodrzewia dębu szypułkowego. Następują także zmiany gatunkowe w składzie runa leśnego, do którego

przenikają coraz liczniej nitrofity m.in. pokrzywa zwyczajna, bluszcz kurdybanek, poziwnik miękkowłosa i inne.

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Natura 2000 Stawy w Brzeszczach Kod PLB120009 Obszar specjalnej ochrony ptaków powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków natura 2000 (Dz. U. z 2008 r. Nr 198, poz. 1226), zmieniony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 czerwca 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2017 r., poz. 1416). Dla obszaru ustalono plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Stawy w Brzeszczach PLB120009 (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 2 września 2014 r., poz. 4431 i Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z dnia 2 września 2014 r., poz. 4786), zmienionym Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 30 stycznia 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Stawy w Brzeszczach PLB120009 (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z dnia 31 stycznia 2017 r., poz. 861; Dz. Urz. Woj. Śląskiego z dnia 31 stycznia 2017 r., poz. 632). Obszar ostoi ptasiej zajmuje łącznie prawie 3101 ha. W skład ostoi ptasiej wchodzi kompleksy stawów hodowlanych w Dolinie Górnej Wisły, położone po obu stronach rzeki. Wisła ma tutaj naturalny charakter, meandruje i w jej dolinie znajduje się sporo niewielkich starorzeczy. Część ostoi znajdująca się na terenie województwa śląskiego obejmuje dolinę Wisły oraz stawy hodowlane w gminie Miedźna. Na terenie gminy Oświęcim w skład obszaru wchodzi stawy oraz dolina Wisły. Wg SDF i Planu Zadań Ochronnych dla tego obszaru znaczące populacje ptaków gniazdujących (A-C) to: perkoz *Tachybaptus ruficollis*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, zausznik *Podiceps nigricollis*, krakwa *Anas strepera*, głowienka *Aythya ferina*, czernica *Aythya fuligula*, kokoszka *Gallinula chloropus*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, bąk *Botaurus stellaris*, bączek *Ixobrychus minutus*, ślepowron *Nycticorax nycticorax*, krwawodziób *Tringa totanus*, mewa czarnogłowa *Larus melanocephalus*, śmieszka *Larus ridibundus*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, zimorodek *Alcedo atthis*. Zagrożenie dla obszaru jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne, zaniechanie gospodarki stawowej, regulacja Wisły, wycinanie zakrzewień nadrzecznych i składowanie odpadów górniczych w jej dolinie.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Soły PLB120004 Obszar specjalnej ochrony ptaków powołany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków natura 2000 (Dz. U. z 2008 r. Nr 198, poz. 1226). Obszar ostoi ptasiej „Dolina dolnej Soły”, zajmuje łącznie prawie 4016

ha. Obejmuje on Stawy Adolfińskie, Stawy Grojeckie, stawy w Zaborzu i stawy w Porębie, dolinę Soły oraz żwirownię Rajska. W krajobrazie ostoju dominują pola uprawne, które zajmują ponad połowę jej powierzchni, natomiast zbiorniki wodne ok. 23% i to one stanowią zasadnicze siedlisko dla ptaków, choć sprzyja temu ogólna mozaikowość terenu. Rzeka Soła ma tu charakter naturalnej podgóskiej rzeki, z szerokim kamienistym korytem i fragmentami lasu łągowych na brzegach. Zgodnie z Planem Zadań Ochronnych ochronie podlegają następujące gatunki ptaków: A004 perkozek *Tachybaptus ruficollis*, A005 perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, A006 perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, A008 zausznik *Podiceps nigricollis*, A043 gęgawa *Anser anser*, A051 krakwa *Anas strepera*, A055 cyranka *Anas querquedula*, A059 głowienka *Aythya ferina*, A061 czernica *Aythya fuligula*, A123 kokoszka *Gallinula chloropus*, A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*, A021 bąk *Botaurus stellaris*, A022 bączek *Ixobrychus minutus*, A023 ślepowron *Nycticorax nycticorax*, A136 sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, A162 krwawodziób *Tringa totanus*, A179 śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, A193 rybitwa rzeczna *Sterna hirunda*, A229 zimorodek *Alcedo atthis*. Zagrożeniem dla obszaru jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne, zaniechanie gospodarki stawowej, regulacja Soły, wycinanie zakrzewień nadrzecznych.

Obszar Natura 2000 PLB120005 Dolina Dolnej Skawy - Dla tego obszaru Natura 2000 obowiązuje plan zadań ochronnych ustalony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 18 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Skawy PLB120005 (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z dnia 22.09.2014 r., poz. 5154), zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 9 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z dnia 09 grudnia 2016 r., poz. 7462). W obszarze „Dolina Dolnej Skawy”, zgodnie z Planem Zadań Ochronnych ochronie podlegają następujące gatunki ptaków: A004 perkozek *Tachybaptus ruficollis*, A005 perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, A006 perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, A008 zausznik *Podiceps nigricollis*, A043 gęgawa *Anser anser*, A051 krakwa *Anas strepera*, A055 cyranka *Anas querquedula*, A058 hełmiatka *Netta rufin*, A059 głowienka *Aythya ferina*, A060 podgorzałka *Aythya nyroca*, A061 czernica *Aythya fuligula*, A123 kokoszka *Gallinula chloropus*, A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*, A021 bąk *Botaurus stellaris*, A022 bączek *Ixobrychus minutus*, A023 ślepowron *Nycticorax nycticorax*, A136 sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, A162 krwawodziób *Tringa totanus*, A176 mewa czarnogłowa *Ichthyaetus melanocephalus*, A179 śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, A193 rybitwa rzeczna *Sterna hirunda*, A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida*, A229 zimorodek *Alcedo atthis*, A272 podróżniczek *Luscinia svecica*, A459 mewa białogłowa *Larus cachinnans*. Zagrożeniem dla obszaru jest zaniechanie lub zmiana użytkowania stawów hodowlanych, likwidacja wysp na stawach i wycinanie zakrzewień, likwidacja szuwarów i roślinności wodnej na stawach, zmiana przeznaczenia stawów hodowlanych na stawy rekreacyjne, zaniechanie gospodarki stawowej, regulacja Skawy, wycinanie zakrzewień nadrzecznych.

Obszar Natura 2000 Dolna Soła PLH120083 specjalny obszar ochrony siedlisk obejmuje rzekę Soła na odcinku od mostu drogowego na trasie Kęty – Harszówki Dolne do dolnej granicy Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego wraz z czterema użytkami ekologicznymi znajdującego się w granicach miasta Oświęcim. Obszar został zaakceptowany przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r. (Decyzja Komisji Nr 2011/64/EU z dn. 10.01.2011 r. Dz. Urz. UE L 33/146 z dn. 08 luty 2011 r.) W jej skład wchodzi stawy hodowlane, fragment doliny Soły z polami uprawnymi oraz łąkami. Intensywność produkcji ryb na poszczególnych stawach jest różna. Jeden z kompleksów stawów jest mocno zarośnięty szuwarami, pozostałe zaś są zupełnie pozbawione szuwarów. Dolina Soły ma tu charakter naturalnej podgórskiej rzeki, z szerokim kamienistym korytem i fragmentami lasów łągowych na brzegach. Rozproszona zabudowa i niewielkie wioski rozmieszczone są pomiędzy kompleksami stawów. Na terenie tym pospolicie występuje kumak nizinny, dla którego rozwoju doskonałe warunki zapewniają liczne stawy - rozlewiska, ciągnące się wzdłuż rzeki Soły. Kumaki te do rozrodu wykorzystują nie tylko trwałe stanowiska - stawy, ale również doły powyrobowe w rzece, czy też zagłębienia wypełnione wodą, będące rozlewiskami rzeki. Nie tylko stanowisk jest dużo (kilkadziesiąt) na całej długości obszaru ale w zależności od warunków pogodowych na stanowisku o wielkości ok. 1 ara może znajdować się kilkadziesiąt kumaków nizinnych. Kumakom tym często na stanowiskach towarzyszą również licznie występujące traszki grzebieniasta i zwyczajna. Stanowiska kumaków nizinnych na tym terenie należą do jednych z liczniejszych na terenie woj. Małopolskiego. Obszar jest miejscem występowania 5 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, w tym dominujących powierzchniowo łągów wierzbowo-topolowych, ale znacznie przekształconych. Ponadto na obszarze tym stwierdzono 7 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, w tym 1 gatunek ssaka, 2 gatunki płazów i 3 gatunki ryb. Obszar uzupełnia reprezentację bolenia, brzanki i głowacza białołętowego w regionie kontynentalnym.

Do głównych zagrożeń obszaru należą:

- intensywna eksploatacja żwiru rzeczno powodująca zanikanie kamienistych tarlisk litofilnych gatunków ryb.
- realizacja programów ochrony przeciwpowodziowej, wynikających z nadmiernej zabudowy terenów zalewowych i polegających na szybkim odprowadzeniu wód powodziowych z obszaru zagrożonego,
- prace wykonywane w korycie rzeki, związane z zabudową hydrotechniczną (utrzymaniem i regulacją wód),.
- rolnicze i przemysłowe zagospodarowanie terasy zalewowej jako "ziemi niczyjej".
- zabudowa terenów zalewowych połączona z ubezpieczaniem i nadsypywaniem brzegów prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzeczno,
- zanieczyszczenia obszarowe i punktowe (komunalne, small biznes)

- Zaśmiecanie koryta rzecznej obcym materiałem skalnym (gruzem) użytym do ubezpieczania brzegów.
- gospodarka wodna na zbiornikach kaskady Soły powyżej obszaru prowadząca do istotnych zmian w reżimie hydrologicznym rzeki powodująca przesuszenie siedlisk nadbrzeżnych w dolinie rzeki,
- wycinka lasów łęgowych oraz inwazja obcych gatunków roślin.

Na terenie obszaru "Dolna Soła" zagrożenie dla kumaków nizinnych i traszek grzebieniastych stanowi zanik i zanieczyszczenie zbiorników wodnych stanowiących ich miejsce rozrodu. Kumak nizinny i traszka grzebieniasta w porównaniu z innymi gatunkami płazów należą do gatunków najbardziej związanych ze środowiskiem wodnym - w zbiornikach wodnych przebywają od wiosny do jesieni, a czasem nawet zimę spędzają na dnie zbiorników. Zanieczyszczenia wody, regulacja koryt rzecznych, utwardzanie (betonowanie) brzegów rzek, rowów eliminuje miejsca rozrodu kumaków i traszek.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*

3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum*)

3270 Zalewane muliste brzegi rzek

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion*)

Zwierzęta wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Lutra lutra wydra, *Triturus cristatus* traszka grzebieniasta, *Bombina bombina* kumak nizinny, *Aspius aspius* boleń pospolity, *Cottus gobio* głowacz białopłetwy, *Barbus peloponnesius* brzanka

ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Uchwałą Nr XVII/124/25 Rady Gminy Oświęcim z dnia 16 czerwca 2025 roku ustanowiony został zespół przyrodniczo-krajobrazowy pod nazwą „Stawy Adolfińskie”, który obejmuje kompleks dziewięciu stawów, usytuowanych w centralnej części gminy, po wschodniej stronie Soły. Zgodnie z §2 pkt 1 uchwały rady gminy „*Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest utrzymanie oraz ochrona różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych, widokowych i estetycznych krajobrazu kulturowego kompleksu stawowego Adolfin, obejmującego układ dziewięciu stawów karpionych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, stanowiącego część ostoi Natura 2000 Dolina Dolnej Soły (PLB120004), ustanowionego obszarem specjalnej ochrony ptaków wodno-błotnych z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.*” Zgodnie z punktem 2 tego paragrafu: „*Realizacja celów ochrony wymaga trwałego zachowania i zapobieżenia utraty wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, a także utrzymania struktury przestrzennej terenów z uwzględnieniem swoistych cech miejscowego krajobrazu, a także ochrony gatunków roślin i zwierząt oraz zróżnicowanych siedlisk przyrodniczych.*” Stawy jak do tej pory znajdowały się również w obrębie obszaru Natura 2000 „Dolina Dolnej Soły”.

POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Oświęcim znajduje się dziewiętnaście drzew, które zostały uznane za pomniki przyrody, przedstawiono je w tabeli poniżej. Drzewa zgrupowane są w czterech miejscach: w parku w Porębie Wielkiej, przy przedszkolu w Zaborzu, w parku w Rajsku oraz w parku w Grojcu. Ze względu na skalę mapy, na mapie uwarunkowań środowiska przedstawiono lokalizację zgrupowań, a nie poszczególne drzewa.

Tabela 9 Pomniki przyrody gminy Oświęcim

I.p. (woj.)	Nr rejestru woj.	L.p. (gm)	Stary nr rejestru woj.	Gatunek	Rodzaj	Data utworzenia	Akt utworzenia	Sołectwo	Działka	Położenie	Obwód (cm)
0641	121306-001	001	198	dąb (3 szt.)	grupa drzew	1968-04-01	Dec. RL-op-8311/68/68 PWRN w Krakowie z dn. 01.04.1968 r.	Zaborze	154	przy przedszkolu	od 390 do 491
0642	121306-002	002	229	dąb (2 szt.)	grupa drzew	1968-05-11	Dec. RL-op-8311/168/68 PWRN w Krakowie z dn. 11.05.1968 r.	Grojec	186/6	w parku wiejskim	520 i 600
0643	121306-003	003	312	lipa	drzewo	1988-12-31	Dec. 262 Woj. Bielsk. z dn. 31.12.1988 r. Rozp. Nr 3/96 Woj. Bielsk. z dn. 04.03.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk.	Poręba Wielka	2/1	na terenie zabytkowego parku w odl. 60m od dworu	515

Prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Oświęcim

							Nr 5/96, poz. 36)				
0644	121306-004	004	470	kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum)	drzewo	1995-02-25	Rozp. Nr 3/95 Woj. Bielsk. z dn. 25.02.1995 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. Nr 4/95, poz. 71)	Grojec	182	w parku, przed frontową ścianą pałacu, obok placu zabaw dla dzieci	350
0645	121306-005	005	520	dąb szypułkowy (Qercus robur) (1 szt.), jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) (4 szt.), lipa drobnolistna (Tilia cordata) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	3	w parku, obok stawu przy drodze wjazdowej do pałacu	od 269 do 490
0646	121306-006	006	521	dąb szypułkowy (Qercus robur) (1 szt.), jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	na terenie zabytkowego parku, w centralnej części, w pobliżu pałacu	400 i 500
0647	121306-007	007	522	dąb szypułkowy (Qercus robur) (1 szt.), jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) (1 szt.), lipa drobnolistna (Tilia cordata) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	na terenie zabytkowego parku, w południowej części	od 355 do 470
0648	121306-008	008	523	klon zwyczajny (Acer platanoides)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	w środkowej części parku, przy drodze dojazdowej do pałacu	375
0649	121306-009	009	524	jesion wyniosły (Fraxinus excelsior)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	północne obrzeże parku, w odl. 20 m na zach. od boiska	307
0650	121306-010	010	525	dąb szypułkowy (Qercus robur)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Poręba Wielka	2/1	w zachodniej części parku, przy drodze, naprzeciwko zabudowań prywatnych	420
0651	121306-011	011	528	dąb szypułkowy (Qercus robur) (4 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r.	Zaborze	154	przy przedszkolu	od 355 do 490

Prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Oświęcim

							(Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197) Rozp. Nr 3/09 Woj. Małop. z dn. 31.07.2009 r. (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 493, poz. 3697)				
0652	121306-012	012	529	kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum) (1 szt.), dąb szypułkowy (Quercus robur) (1 szt.), grab pospolity (Carpinus betulus) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Grojec	186/6	w środkowej części parku	od 280 do 450
0653	121306-013	013	530	dąb szypułkowy (Quercus robur)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Grojec	186/6	w parku, 50 m na pn. od starego kościoła	420
0654	121306-014	014	531	dąb szypułkowy (Quercus robur)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Grojec	186/6	w parku, na przeciwko budynku Ośrodka Zdrowia	455
0655	121306-015	015	532	jesion wyniosły (Fraxinus excelsior) (2 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w środkowej części parku	od 297 do 300
0656	121306-016	016	533	tulipanowiec amerykański (Liriodendron tulipifera) (1 szt.), miłorząb dwuklapowy (Ginkgo biloba) (1 szt.), magnolia drzewiasta (Magnolia acuminata) (1 szt.)	grupa drzew	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	we wsch. części parku	od 289 do 365
0657	121306-017	017	534	wiąz szypułkowy (Ulmus laevis)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w pn części parku, obok ścieżki	300

0658	121306-018	018	535	klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w parku	253
0659	121306-019	019	536	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	drzewo	1996-12-06	Rozp. Nr 8/96 Woj. Bielsk. z dn. 06.12.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Bielsk. nr 21, poz. 197)	Rajsko	189	w pn części parku, poza ogrodzeniem, obok szkoły	360

Proponowane formy ochrony przyrody

Gmina Oświęcim posiada bardzo duży potencjał przyrodniczy związany z kompleksami stawów oraz z położeniem w dolinie Wisły i Soły. Część terenów gminy została objęta ochroną w ramach obszarów Natura 2000. W literaturze przedmiotu⁶ wskazywano także do objęcia ochroną starorzecza Wisły oraz las Puściny. Pomimo, że tereny starorzeczy znajdują się w granicach obszaru Natura 2000, to wydaje się celowym ich dodatkowe objęcie ochroną w ramach użytków ekologicznych lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. We wspomnianej wyżej publikacji wymienia się następujące tereny:

- Stare Wiślisko,
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań,
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań,
- Starorzecza niedaleko wsi Chropań,
- Starorzecze koło Babic,
- Starorzecze koło Broszkowic,
- Puściny - obejmuje pagórkowaty obszar o urozmaiconej rzeźbie terenu, porośnięty lasem gospodarczym z przewagą drzew liściastych w drzewostanie. Niezwykle ciekawe zarówno przyrodniczo jak i krajobrazowo są występujące tu, głębokie jary wyprzepracowane w czwartorzędowych osadach typu pylastego. Większość z nich w górnej części porasta dobrze wykształcona roślinność źródłiskowa z udziałem: rzeżuchy gorzkiej *Cardamine amara ssp. amara*, śledziennicy skrętolistnej *Chrysosplenium alternifolium*, knieci błotnej *Caltha palustris* oraz masowo występującego skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia* - gatunku chronionego. W dalszych partiach jarów wzdłuż cieków rozwija się roślinność szuwarowa przechodząca następnie w łęgową ze związku *Alno-Ulmion* (lasy łęgowe *Fraxino-alnetum*) z dominacją olszy czarnej *Alnus glutinosa* w drzewostanie. Również tu skrzyp olbrzymi wykazuje duże pokrycie.

⁶ Śmieja A, Ledwoń M., Inwentaryzacja przyrodnicza wschodniej części Kotliny Oświęcimskiej, Oświęcim 2004 r.,

Z roślin chronionych licznie występują również pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, kruszyna pospolita *Frangula alnus* oraz kalina koralowa *Viburnum opulus*,

- Las Kmiece Goje – obejmuje niewielki kompleks leśny, w którego granicach występują głęboko wcięte jary wypreparowane w utworach lessowych. Na stokach zboczy rośnie las zbliżony do grądu *Tillio-Carpinetum*, a dno doliny zajmują łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-alnetum*. W dnach jarów znajdują się lub też znajdowały się dawniej niewielkie stawy.

Ponieważ na terenie doliny Wisły znajduje się większa ilość starorzeczy w niniejszej ekofizjografii proponuje się by cały teren dolin Wisły objąć ochroną w ramach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, a poszczególne, najcenniejsze starorzecza dodatkowo zabezpieczyć ochroną w ramach użytków ekologicznych. Wszystkie wymienione wyżej tereny wypełniają ustawową definicję zespołu przyrodniczo-krajobrazowego i użytku ekologicznego⁷:

„Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.”

„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.”

Tereny wskazane powyżej zasługują na objęcie ochroną przyrodniczą. Niestety obejmowanie ochroną w formie użytków ekologicznych czy zespołów przyrodniczo-krajobrazowych nie jest sytuacją zbyt częstą, dlatego propozycje objęcia ochroną należy traktować przynajmniej jako zakaz wprowadzania zmian w dokumentach planistycznych i wprowadzania zmian sposobu zagospodarowania.

W związku z brakiem dokładnych, potwierdzonych badaniami naukowymi, opracowań dotyczących flory i fauny gminy Oświęcim zwraca się uwagę na konieczność przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej dla zbiorowisk roślinnych oraz dla następujących grup systematycznych: ssaki, ptaki, gady, płazy, rośliny naczyniowe (stosownie do możliwości i potrzeb)⁸. Szczególnie ważne wydaje się rozpoznanie flory i fauny na terenach na i w pobliżu poszczególnych kompleksów stawowych, gdzie mogą istnieć duże, ciągle niezbadane walory przyrodnicze (lasy łąkowe, bagniska, zbiorowiska roślinności szuwarowej). Stawy co prawda w większości są chronione w ramach obszarów Natura 2000, ale należy pamiętać, że szczególnemu zainteresowaniu podlegają

---

⁷ art. 42 i 43 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 ze zm)

⁸ Bernacik A., Spychała M., Programowanie ochrony środowiska w gminie, Sorus, 2007 r.

tu siedliska ptaków, a nie zbiorowiska roślinne. Podobnie ma się sprawa starorzeczy w ramach obszaru Natura 2000 Stawy w Brzeszczach, gdzie starorzeczka Wisły o ile nie występują na nich gatunki priorytetowe, nie podlegają ochronie. Dopiero wykonanie kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej z uwzględnieniem wykonania mapy roślinności rzeczywistej i wyszukiwania najcenniejszych siedlisk pozwoliłoby na wyszukanie wszystkich cennych siedlisk. Należy mieć nadzieję, że część tej pracy zostanie wykonana w ramach opracowywania planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000.

Korytarze ekologiczne

W opracowaniu krajowym z 2011 r.⁹ na terenie gminy Oświęcim wykazywano korytarz ekologiczny „Dolina Górnej Wisły”, obejmujący dolinę rzeki Wisły, a więc część zachodnią i północną gminy. Obecnie duża część doliny nie jest zabudowana i zwierzęta mają tu pełną możliwość przemieszczania się, przeszkodą może być jedynie rozlewiska poszczególnych stawów, ale zwykle zwierzęta stosunkowo łatwo są je w stanie pokonać. Inne korytarze ekologiczne w różnego typu opracowaniach nie były wskazywane, jednak doliny Soły i Skawy oraz wszelkie inne mniejsze doliny cieków, kompleksy stawów, lasy i zadrzewienia, tereny rolne również pełnią istotne funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych.

2.10 KRAJOBRAZ

Na wschodzie gminy, w strefie dorzecza Wisły krajobraz ma charakter równinny, w części południowo-wschodniej zaś procesy erozyjne były bardziej intensywne i doprowadziły do wykształcenia rzeźby falisto-pagórkowatej. Tereny te cechuje więc silniejsza erozja, w związku z czym te okolice mają ciekawsze ukształtowanie powierzchni i są bardziej atrakcyjne widokowo. Dominującą formę zabudowy w gminie Oświęcim stanowi budownictwo jednorodzinne i zagrodowe. Zwarta zabudowa oraz równinny charakter terenu ogranicza ekspozycję widokową obiektów sakralnych, niewiele jest też miejsc, z których można obserwować całą bryłę budynków wraz z otoczeniem.

W chwili obecnej duży udział w kształtowaniu się krajobrazu gminy ma rolnicze wykorzystanie terenu, gospodarka stawowa oraz rozwijająca się mało intensywnie zabudowa. Teren gminy jest raczej mało zróżnicowany, nie ma tu wybitnych, naturalnych dominant krajobrazowych. Natomiast pozytywnym elementem i urozmaiceniem krajobrazu są rozsiane po całym terenie gminy stawy hodowlane, które stanowią największą wartość przyrodniczą i krajobrazową. Tereny położone w dolinach rzecznych Wisły, Soły oraz Skawy charakteryzuje krajobraz rozległych dolin rzecznych na który nakładają się inne, specyficzne dla dolin rzecznych krajobraz: pól wielkoobszarowych, łąk, krajobraz terenów leśnych, krajobraz stawów oraz krajobraz wsi z rozproszoną zabudową. Często brak jest w obrębie poszczególnych sołectw centrów wsi, które byłoby w jakiś sposób charakterystyczne czy rozpoznawalne. Natomiast wartościowe otwarcia

---

⁹ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

krajobrazowe są tu związane z widokami na rzekę Wisłę, Sołę i Skawę oraz Kanał Dwory, na rozległe kompleksy poszczególnych stawów oraz na otwarte tereny łąk i ściany lasów.

Ważnym elementem zagospodarowania terenu gminy są wody stojące mające głównie charakter stawów hodowlanych, które posiadają bardzo duże wartości krajobrazowe. Zbiorniki sztuczne to głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie stare tradycje („Żabi Kraj”). Koncentrują się głównie w dolinach Wisły, Soły i Skawy, w mniejszym stopniu na płaskiej wierzchołynie.

Na obszarze gminy występują 452 mniejsze lub większe stawy, oczka wodne i tym podobne zbiorniki wód powierzchniowych. Stawy hodowlane rozlokowane są właściwie na całej powierzchni gminy i grupują się w siedem większych kompleksów: stawy w Harmężu i Rajsku, Stawy Adolfińskie i Stawy Grojeckie (sołectwo Grojec), stawy w Zaborzu, stawy w Porębie Wielkiej oraz Stawy Monowskie. Obserwacje stawów, a przede wszystkim występującego tu licznie ptactwa dostarczają bardzo wysokich walorów krajobrazowych. Tereny te są bardzo chętnie odwiedzane przez miłośników przyrody, krajoznawców i ornitologów.

2.11 ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

Na terenie gminy Oświęcim występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: budynki mieszkaniowe, krzyże, kapliczki przydrożne itp. Ich pełne zestawienie znajduje się w uzasadnieniu do POG, ich lokalizację wskazano również na rysunku stanowiącym załącznik do uzasadnienia.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Oświęcim wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp oraz wydawać decyzji o warunkach zabudowy. Jednak na części Gminy Oświęcim obowiązują mpzp z różnych lat, w związku z czym na ich podstawie poszczególne tereny mogłyby podlegać zabudowie. Przy braku realizacji ustaleń projektu POG, nadal obowiązywać będą mpzp z lat poprzednich. Na pozostałym, dość dużym obszarze gminy, brak jest obowiązującego mpzp, w związku z czym po 1 lipca 2026 r. nie będą mogły być wydawane decyzje o warunkach zabudowy, ani zmieniane czy uchwalane nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Głównym problemem ochrony środowiska na terenie gminy, w kontekście ochrony przyrody, jest brak ustanowienia ochroną terenów, które posiadają taki potencjał

(starorzecza Wisły). W różnych dokumentach na przestrzeni lat wskazywano szereg takich terenów, jednak jak do tej pory nie zostały one objęte ochroną prawną. Problemem gminy jest również duże zagrożenie powodziowe, obejmujące całą dolinę Wisły i Soły.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

5.1 WPŁYW NA WODY POWIERZCHNIOWE

Projekt POG wprowadza wiele nowych terenów, które w sposób znaczący mogą pogorszyć jakość wód powierzchniowych. W przeważającej większości będzie to jednak zabudowa uzupełniająca istniejącą już strukturę. Niewątpliwe powstanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej wpłynie na znaczące zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków, jednak będą one musiały być oczyszczane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Nie przewiduje się by w wyniku realizacji ustaleń POG zostały zajęte, a co za tym idzie i zdegradowane, jakiegokolwiek cieków lub zbiorników wód powierzchniowych. Wolne od zabudowy pozostały również doliny poszczególnych cieków, w tym doliny Wisty i Soły, w zdecydowanej większości znajdują się one w obrębie strefy otwartej SO. Jako profil dodatkowy wskazano w obrębie poszczególnych stref tereny wód, co umożliwi wskazanie terenów wód w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenach z możliwością urbanizacji np. na terenach mieszkaniowych czy usługowych. Najistotniejsze jest zachowanie dolin cieków oraz wszelkich większych zbiorników w obrębie stref wyłączonych z możliwości intensywnej urbanizacji jak np. strefy SJ, SW, SU czy SP.

5.2 WPŁYW NA WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy Oświęcim występują poziomy wodonośne, brak jest natomiast ustanowionego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Powstanie nowej zabudowy z niedostatecznie rozwiązaniem systemem odprowadzania ścieków oraz nowych ciągów komunikacyjnych może wpłynąć na stan wód podziemnych. Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na wody podziemne jak np. rozległe tereny produkcyjne, podziemna eksploatacja kopalni czy składowiska odpadów. Dla ochrony wód podziemnych kluczowe znaczenie mają działania, które wykraczają poza ramy planowania przestrzennego, takie jak np. egzekwowanie przez gminę wywozu nieczystości oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej. Również na etapie konstruowania projektu mpzp zaistnieje możliwość wprowadzenia odpowiednich zapisów.

5.3 WPŁYW NA KLIMAT

W szerszej skali realizacja ustaleń POG nie będzie miała wpływu na klimat. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Zabudowanie terenów wpłynie na zwiększenie szorstkości powierzchni ziemi, a co za tym idzie na zmniejszenie warunków przewietrzania.

Za pozytywne należy uznać, że doliny rzeczne oraz znaczące przestrzenie rolne pozostawia się wolne od zabudowy co pozytywnie wpłynie na możliwości przewietrzania gminy. Również tereny leśne pozostawia się wolne od zabudowy, a posiadają one bardzo dużą wartość bioklimatyczną. Głównym winowajcom złej jakości powietrza na terenie gminy ciągle jest niska emisja z palenisk domowych. Rozwiązanie tego problemu wykracza poza zagadnienia POG i wymaga podjęcia wieloaspektowych działań, które już obecnie gmina Oświęcim podejmuje, a działania te przyniosą zdecydowanie pozytywne rezultaty.

Obecnie problem niskiej emisji jest już zdecydowanie mniejszy niż w połowie drugiej dekady XXI w.

5.4 POWIERZCHNIA ZIEMI

5.4.1 WPŁYW NA UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Projekt POG zakłada poszerzenie funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w ramach poszczególnych stref. Realizacja tych funkcji wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu. Zmiany te należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Ponieważ projekt POG jest dokumentem tylko ogólnie określającym sposób zagospodarowania terenów gmina Oświęcim, nie sposób na obecnym etapie określić dokładnie w jaki sposób powierzchnia terenu będzie przekształcana. Zagrożenia powierzchni ziemi związane z prowadzonymi pracami budowlanym będą miały częściowo charakter tymczasowy, trwający do czasu zakończenia prac budowlanych. Projekt POG nie proponuje nowych dróg wysokich klas, składowisk odpadów, podziemnej eksploatacji kopalni, a to tego typu przedsięwzięcia są zwykle odpowiedzialne za znaczne przekształcenia powierzchni terenu.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu gminy związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw. W projekcie wskazano strefy górnictw SG również na terenach do tej pory nie ustanowionych obszarów górniczych. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie doprowadziła ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny gminy i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płonąca, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. Niewątpliwie jednak eksploatacja nowych złóż albo poszerzenie istniejących doprowadzi do znaczących zmian ukształtowania terenu.

5.4.2 WPŁYW NA GLEBY

Projekt POG zachowuje zasoby glebowe w zdecydowanej większości poza obszarami zurbanizowanymi, a więc w obrębie wysoczyzn oraz doliny Wisły i Soły poza centrami poszczególnych sołectw, pozostałe tereny zaś przewidziane zostały pod zabudowę. Tereny wolne od zabudowy, przewidziane dla rolnictwa obejmują strefy planistyczne SO – strefy otwartej. Zdecydowana większość terenów obecnie rolnych na których ustalono możliwość urbanizacji w wypadku całkowitej realizacji programu urbanizacyjnego POG ulegnie przekształceniu, co nie wpłynie jednak na znaczące pomniejszenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdyż głównie zmianie przeznaczenia ulegną grunty orne o niewielkich aeratach. Gleby klas I-III położone poza granicami administracyjnymi miast, zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 82) podlegają w dużej mierze ochronie

przed zmianą przeznaczenia w planach miejscowych, a na terenie gminy zajmują one dość duże powierzchnie (ok. 1793 ha, duża część północno-zachodnia, południowa i północno-wschodnia). Przy sporządzaniu nowych planów zagospodarowania przestrzennego warto chronić jak największe powierzchnie takich gruntów. Przy sporządzaniu nowych planów miejscowych nie przewiduje się konieczności zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, gdyż grunty tego typu już na etapie POG starano się omijać. Dokładne powierzchnie do przeprowadzenia odrolnień i odlesień będą znane jednak dopiero na etapie tworzenia mpzp.

5.5 WPŁYW NA ZASOBY NATURALNE

Projekt POG gminy Oświęcim, w części uzasadnienia ujawnia wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża kopalin oraz obszary i tereny górnicze (wykaz w rozdziale 2.7 niniejszej prognozy). Projekt POG, w związku z jego konstrukcją prawną, w zasadzie nie ma wpływu na prowadzenie podziemnej działalności górniczej, z założenia bowiem odnosi się tylko do powierzchni terenu. Wskazano natomiast tereny strefy SG – górnictwa w obrębie istniejących i planowanych obszarów górniczych. Wskazanie tych złóż w obrębie stref SG umożliwi ich ochronę i wydobywanie, a co za tym idzie racjonalną gospodarkę surowcami, zgodnie z prawem geologicznym i górniczym.

5.6 WPŁYW NA PRZYRODĘ OŻYWIONĄ

Na terenie gmina Oświęcim projekt POG nie wprowadza znaczących zmian w zakresie najistotniejszych z punktu widzenia ochrony przyrody terenów tj. kompleksów leśnych, terenów rolnych oraz doliny Wisły, Soły i ich dopływów, a także kompleksów stawów. Na tych terenach generalnie nie ustala się nowych form zagospodarowania, które w sposób znaczący wpływałyby na środowisko przyrodnicze. W szczególności należy zaznaczyć, że dolina Wisły w obrębie międzywała praktycznie pozostaje wolna od jakiegokolwiek zabudowy, wprowadzono tu strefę SO. Również tereny cenne pod względem przyrodniczym (proponowane formy ochrony przyrody) znajdują się w strefie SO i nie przewiduje się tu jakichkolwiek zmian. Na pozostałym terenie analizowany dokument wprowadza miejscami dość silną urbanizację, która jednak w dużej mierze oparta jest o rozbudowę istniejącego zagospodarowania terenu i będzie odbywała się głównie na terenach rolnych. W stosunku do istniejącego zagospodarowania projekt POG wyznacza nowe tereny z możliwością zabudowy. Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub wydane decyzje o warunkach zabudowy, a w nich zawarte zostaną wybrane spośród katalogu zawartego w POG profile funkcjonalne dla każdej ze stref, przeznaczenia terenu. Należy w tym miejscu podkreślić, że sposób kreślenia polityki przestrzennej oparty o obszary polityki przestrzennej nie oznacza, że cały teren zostanie zabudowany. Precyzyjne ustalenia i wskazanie terenów pod zabudowę nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy. W planach i decyzjach będą musiały być wzięte pod uwagę również pozostałe kwestie dotyczące np. ochrony przyrody, ochrony środowiska czy ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, czyli ochrona zadrzewień, cennych siedlisk, mokradeł, oczek wodnych czy powierzchni leśnych.

Z uwagi na niepełny udział pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Oświęcim wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Zdecydowana większość terenów, na których planuje się zmianę przeznaczenia to na dzień dzisiejszy grunty rolne pozostające w użytkowaniu rolniczym. Mniejsza jest natomiast ilość terenów, na których gospodarowanie rolne ustało, a planowana zmiana przeznaczenia stanowi uzupełnienie istniejącej już funkcji, przy czym tereny te nie cechują się wartościami przyrodniczymi. Znajdują się tu również tereny, gdzie na skutek długotrwałego odłogowania gruntów wyrosły zadrzewienia i zakrzewienia, głównie o charakterze zadrzewień brzoźowych czy sosnowych. Projekt POG generalnie nie wprowadza terenów z możliwością urbanizacji na tereny cenne pod względem przyrodniczym, jak doliny rzeczne, stawy, lasy i zadrzewienia, oczka wodne itp., w dużej mierze pozostały one w ramach stref SO - strefy otwartej. Zabudowa terenów rolnych (czy to pozostających w użytkowaniu czy odłogowanych) doprowadzi do wykluczenia z funkcji rolnej i przyrodniczej istniejących tu gleb oraz użytków rolnych. Należy spodziewać się zmiany w środowisku roślinnym wyrażające się między innymi w zanikaniu roślinności naturalnej na rzecz gatunków obcych na terenach realizacji zabudowy. Roślinność i zwierzęta związane do tej pory z terenami upraw zostaną z tych terenów wyparte. Zamiast istniejących ekosystemów rolniczych wprowadzone zostaną ekosystemy charakterystyczne dla podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodziną, a na niektórych terenach nawet zabudowy śródmiejskiej. Funkcja przyrodnicza, kształtowana obecnie w sposób dość naturalny (o ile traktować tak rolnictwo) zostanie podporządkowana zorganizowanemu kształtowaniu środowiska przyrodniczego - tworzenie ogrodów przydomowych, trawników, czyli generalnie zieleni towarzyszącej zabudowie. Projekt POG nie wskazuje żadnych nowych dróg wyższych klas, nie mniej należy mieć świadomość, że w obrębie późniejszej realizacji mpzp możliwe będzie wskazanie dróg niższych klas.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu gminy związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw. W projekcie wskazano strefy górnictw SG również na terenach do tej pory nie ustanowionych obszarów górniczych. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie doprowadziła ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny gminy i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie

wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płoną, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. Na terenach wskazanych do poszerzenia eksploatacji występują wyłącznie grunty orne, brak jest tu cennych siedlisk czy innych wartościowych pod względem przyrodniczym obiektów. W przyszłości odkrywki, w których pozostawiona zostanie woda mogą pełnić ważną funkcję przyrodniczą w gminie.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Dolina Wisły w obrębie międzywala oraz dolina Soły również pozostaje wolna od zabudowy i przekształceń. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Dla najciekawszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym terenów wskazano również potrzebę objęcia ich ochroną (w opracowaniu ekofizjograficznym), a także na ograniczenie zmian w zagospodarowaniu poprzez ich włączenie do terenów strefy SO – strefy otwartej. W projekcie POG pozostawiono te tereny w zdecydowanej większości wolne od zabudowy.

Ustalenia POG należy odczytywać łącznie, tj. zarówno część tekstową (ustalenia dla poszczególnych stref), jak i rysunkową, pozwala to bowiem na etapie tworzenia mpzp zachować tereny wartościowe pod względem przyrodniczym dolin cieków, zadrzewień, lasów, parków, skwerów oraz obszarów proponowanych do objęcia ochroną. Ustanowienie na terenie gminy nowych terenów chronionych pozwoliłoby ocalić najcenniejsze tereny, nie mniej zadanie to stoi poza ustaleniami Planu Ogólnego Gminy czy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.7 WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z 16 KWIETNIA 2004 O OCHRONIE PRZYRODY I NA KORYTARZE EKOLOGICZNE

Wpływ na tereny chronione

W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Oświęcim występują: jeden rezerwat przyrody, cztery obszary Natura 2000, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz dziewiętnaście pomników przyrody. Tereny starorzeczy Wisły oraz wąwozy leśne w Puścinach były wskazywane do objęcia ochroną.

Zostały one uwzględnione w projekcie planu ogólnego. Teren rezerwatu w żaden sposób nie jest zagrożony, w jego obrębie wskazano strefę SO – otwartą, również w jego otoczeniu wyznaczono strefę SO. Również tereny obszaru Natura 2000 w zdecydowanej większości znajdują się w obrębie strefy SO, tym bardziej, że obejmują one zalewową dolinę Wisły oraz dolinę Soły. W projekcie POG, w zasięgu obszaru Natura 2000 wskazano kilka stref SJ, ale obejmują one już istniejącą zabudowę lub też luki w zabudowie stanowiące zwykle grunty orne lub też przydomowe trawniki. Główną dolinę Wisły i Soły,

starorzecza, stawy, lasy i zadrzewienia, rozległe tereny rolne, kompleksy stawów, a więc kluczowe siedliska ptaków chronione w ramach tego obszaru Natura 2000 pozostawiono wolne od zabudowy. W związku z pozostawieniem zdecydowanej większości terenu w obrębie strefy SO nie przewiduje się jakiegokolwiek zagrożenia. Tereny stawów wskazano w obrębie strefy SR, ale takie są wymagania rozporządzenia dotyczącego stref planistycznych na etapie POG (kwestia ta dotyczy również powołanego w ostatnim zespole przyrodniczo-krajobrazowego „Stawy Adolfińskie”). Równolegle toczy się obecnie procedura mpzp mająca na celu zabezpieczeniu terenu stawów przed niekorzystnymi wpływami (pojawiały się w ostatnim czasie wnioski o objęcie tego terenu eksploatacją kruszyw).

Nie przewiduje się zagrożenia dla pomników przyrody np. na skutek wskazania stref niezgodnych z obecnym stanem zagospodarowania, należy również pamiętać, że są one chronione na podstawie przepisów odrębnych.

Tereny proponowane do objęcia ochroną

W opracowaniu ekofizjograficznym dla gminy Oświęcim wskazano tereny starorzeczy Wisły oraz wąwozy leśne w Puścinach do objęcia ochroną. Wszystkie te tereny znajdują się w obrębie strefy SO, nie przewiduje się więc ich jakiegokolwiek zagrożenia związanego ze zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniem decyzji o warunkach zabudowy.

Wpływ na korytarze ekologiczne

W opracowaniu krajowym z 2011 r.¹⁰ na terenie gminy Oświęcim wykazywano korytarz ekologiczny „Dolina Górnej Wisły”, obejmujący dolinę rzeki Wisły, a więc część zachodnią i północną gminy. Obecnie duża część doliny nie jest zabudowana i zwierzęta mają tu pełną możliwość przemieszczania się, przeszkodą może być jedynie rozlewiska poszczególnych stawów, ale zwykle zwierzęta stosunkowo łatwo są je w stanie pokonać. Inne korytarze ekologiczne w różnego typu opracowaniach nie były wskazywane, jednak doliny Soły i Skawy oraz wszelkie inne mniejsze doliny cieków, kompleksy stawów, lasy i zadrzewienia, tereny rolne również pełnią istotne funkcje lokalnych korytarzy ekologicznych.

Projekt planu pozostawia wolne od zabudowy tereny doliny cieków, przede wszystkim doliny Soły, Wisły ich dopływów czy tereny większych kompleksów leśnych i rolnych. Zabudowie - choć w wielu miejscach rozległej - poddane będą tereny stanowiące już obecnie zurbanizowane części sołectw. Nie przewiduje się zagrożenia dla korytarza ekologicznego dla ptaków, gdyż nie przewiduje się realizacji wysokich farm wiatrowych czy też zespołów wysokiej zabudowy, które mogłyby negatywnie wpływać na możliwości migracyjne ptaków. Projekt planu ogólnego pozostawia też tereny dolin cieków, w tym tereny stawów w stanie obecnym, nie wprowadza się tam zabudowy, tak

---

¹⁰ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011 r.;

więc te istotne stanowiska dla ptaków, miejsca odpoczynku, żerowiska, pozostaną w stanie obecnym.

5.8 WPŁYW NA KRAJOBRAZ

Przyjęty w POG rozwoju gmina Oświęcim w wielu miejscach wpłynie znacząco na zmianę jego krajobrazu, przede wszystkim ze względu na znaczne poszerzenie zabudowy mieszkaniowej jedno i wielorodzinnej. Poszczególne tereny będą rozwijały się w ramach już istniejącego układu urbanistycznego, nie mniej jednak choć ogólny zarys terenów zurbanizowanych pozostanie niezmienny, to w przypadku całkowitego wypełnienia terenów zabudowanych istniejący obecnie krajobraz rolniczy lub leśny ulegnie przekształceniu na krajobraz podmiejskich dzielnic z zabudową jednorodzinną, dotyczy to będzie głównie terenów centrum poszczególnych sołectw. Również tereny z rozproszoną obecnie zabudową zmienią swój charakter na skutek jej dogęszczenia. Za szczególnie istotne należy uznać pozostawienie wolnym od zabudowy terenów dolin rzecznych, kompleksów stawów oraz terenów leśnych, które stanowią ponadlokalną wartość krajobrazową. Projekt POG gmina Oświęcim realizowany jest metodą tzw. Stref planistycznych, która zakłada w ramach poszczególnych jednostek szeroką gamę przeznaczeń terenu, która może zostać dopuszczona w miejscowym planie. Tak więc to w miejscowym planie lub decyzjach o warunkach zabudowy nastąpi już skonkretyzowanie danych przeznaczeń oraz określenie form przestrzennych, które będą kształtowały krajobraz gminy i poszczególnych części gminy.

5.9 WPŁYW NA ZABYTKI I OBIEKTY O WARTOŚCIACH KULTUROWYCH

W projekcie POG, w części uzasadnienia uwzględniono występowanie obiektów zabytkowych, których lokalizacja została wskazana na rysunku dołączonym do uzasadnienia, a ich opis znalazł się w części tekstowej. Konkretnie decyzje planistyczne dotyczące obiektów zabytkowych będą musiały zostać wskazane na etapie mpzp.

5.10 WPŁYW NA WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

5.10.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Projekt POG wprowadza szereg funkcji, które w sposób znaczący mogą wpłynąć na potencjalne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego, jednak w znaczącej większości będzie to uzupełnienie istniejącej zabudowy, także w przypadku stref SP (strefa gospodarcza, tereny istniejące lub w otoczeniu zakładów już funkcjonujących na terenie gminy). O ile zagrożenie ze strony obiektów usługowych lub przemysłowych jest zwykle niewielkie, ponieważ muszą one spełnić szereg norm ujętych w prawie ochrony środowiska oraz objęte są bieżącym system monitoringu, kontroli oraz pozwoleń, o tyle poważnym zagrożeniem jest znaczące poszerzenie oraz uzupełnianie już istniejącej zabudowy mieszkaniowej, która ciągle jest głównym sprawcą zanieczyszczeń w formie tzw. „niskiej emisji”.

Należy zaznaczyć, że systemy obsługi grzewczej pozostają poza kontrolą służb ochrony środowiska, a rozwiązanie problemu niskiej emisji wymaga podjęcia działań, które wykraczają poza ramy planu ogólnego gminy. Od 1 września 2017

r. na terenie województwa śląskiego obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa¹¹, dzięki której również i w gospodarstwach domowych nastąpi ograniczenie możliwości lokalizowania źródeł ciepła wykorzystujących najgorsze jakościowo paliwa. W związku z postępującą wymiana kotłów na bardziej ekologiczne oraz wprowadzeniem nakazu montowania w nowych budynkach jedynie kotłów spełniających odpowiednie normy wynikające z uchwały antysmogowej nie przewiduje się zagrożenia związanego ze wzrostem zjawiska niskiej emisji, a sytuacja w tej materii będzie stopniowo się poprawiała.

Projekt planu nie przewiduje realizacji dróg o wysokich klasach, które mogłyby wpływać na zanieczyszczenie powietrza. Należy podkreślić, że bez względu na formę powstawania zanieczyszczeń, to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka potrzeba w raporcie oddziaływania na środowisko. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych.

5.10.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Dopuszczalne poziomy hałasu powinny odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Prowadzenie działalności na jakichkolwiek terenach (czy to usługowych, czy przemysłowych, czy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) nie powinno powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, o czym wyraźnie mówi art. 144 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W dalszej części w ust. 2 tego artykułu jest wyraźny nakaz dotyczący ewentualnego oddziaływania na środowisko i tereny sąsiednie, tj. eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, emisje hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, poza terenem do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego. Zagrożenie związane z ponadnormatywnym hałasem może więc wystąpić tylko na terenach zabudowy mieszkaniowej ze strony zabudowy usługowej bądź produkcyjnej, a jak wspomniano powyżej ponadnormatywny hałas należy ograniczyć do granic działki. Niewątpliwie jednak na terenach na których powstanie nowa zabudowa – bez względu na jej charakter jakość klimatu akustycznego pogorszy się.

Projekt POG nie wprowadza obiektów, które mogą mieć znaczący potencjalny wpływ na pogorszenie klimatu akustycznego, jak np. nowe rozwiązania drogowe wysokich klas czy duże zespoły zabudowy produkcyjnej. Należy podkreślić,

---

¹¹ Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

że to na przedsiębiorcach lub inwestorach spoczywać będzie, zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ograniczenia tego negatywnego oddziaływania. Dokładny wpływ przedsięwzięcia na środowisko winien zostać zbadany i opisany w karcie informacyjnej przedsięwzięcia, a jeśli zajdzie taka konieczność w raporcie oddziaływania na środowisko, na etapie POG jest to zadanie niemożliwe do wykonania. W razie wykazania przekroczeń wymagane będzie wprowadzenie działań minimalizujących i zapobiegawczych, który w przypadku zagrożeń dla klimatu akustycznego mogą przybierać formę budowy ekranów akustycznych, zmniejszenia prędkości, zmiany nawierzchni lub też ustalenia obszaru ograniczonego użytkowania.

5.10.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Podobnie jak w przypadku emisji zanieczyszczeń i hałasu, wprowadzanie do środowiska pól elektromagnetycznych obostrzone jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Projekt planu dopuszcza lokalizację obiektów telefonii komórkowej, których lokalizacja każdorazowo będzie jednak podlegała weryfikacji pod kątem oddziaływań elektromagnetycznych na zdrowie ludzi. Projekt nie określa konkretnych miejsc, dopuszczone one są w zasadzie wszędzie, gdyż taki jest obecnie stan prawny. Należy zaznaczyć że zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2024 poz. 604 ze zm.) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie może ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nim rozwiązania nie mogą uniemożliwiać rozwoju telefonii komórkowej.

Na terenie gminy istnieje już stacje transformatorowe i linie napięć. Projekt POG (m.in. w części uzasadnienia) uwzględnia i zachowuje ich przebieg oraz pasy techniczne wokół nich, stanowiące jednocześnie strefy ochronne. Lokalizacja w projekcie planu terenów pod zabudowę uwzględnia istnienie tych linii i stref.

5.10.4 GOSPODARKA ODPADAMI

Ze względu na przyrost zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej niewątpliwie wzrośnie też ilość powstających odpadów. Gospodarka odpadami obostrzona jest szeregiem przepisów oraz systemu kontroli, stojących poza systemem planowania przestrzennego. Problem ten regulują zarówno ustawy (Ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,) jak również uchwały Rady Gminy oraz programy gospodarki odpadami. Na terenie gminy nie występują składowiska odpadów, projekt POG nie wprowadza też lokalizacji nowych obiektów tego typu.

5.10.5 ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Na terenie gminy Oświęcim zagrożenia powodziowe zostały wskazane zgodnie z Mapami wykonanymi przez Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w dolinach Wisły oraz Soły. Na mapach oznaczono następujące obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - $Q=1\%$,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - $Q=10\%$,

Dodatkowo wskazane zostały obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat oraz obszary narażone na zalanie w przypadku przerwania wałów przeciwpowodziowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są one uznawane za obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Ze względu na istnienie tych zagrożeń, oraz wartości przyrodnicze, dolinę Wisły w obrębie międzywala oraz dolinę Soły, a także mniejsze dolinki cieków pozostawiono w zdecydowanej większości wolne od zabudowy, w obrębie stref SO lub SN.

5.10.6 ZAGROŻENIE OSUWISKOWE

Na terenie gmina Oświęcim występują osuwiska oraz tereny zagrożone powstaniem ruchów masowych ziemi, zostały one uwzględnione w projekcie POG. Dokładne zasady postępowania na terenach osuwiskowych i terenów zagrożonych ruchami masowymi określa Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r., poz. 463). Każdorazowo uwzględniać na terenach zagrożeń osuwiskowych należy aktualne uwarunkowania geologiczno-górnice, gdyż zmieniają się one w czasie, a mogą one mieć istotne znaczenie dla posadowienia i projektowania poszczególnych budynków.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Realizacja Planu Ogólnego gmina Oświęcim wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym

najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Wisły i Soły oraz ich dopływów, a także tereny rolne, leśne i kompleksy stawów, których na terenie gminy nie brakuje.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG gmina Oświęcim właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

W projekcie POG gminy Oświęcim nie wprowadza się form zagospodarowania, które mogłyby wpłynąć negatywnie na siedliska i gatunki chronione w obszarach Natura 2000, gdyż na terenie gminy oraz w jej pobliżu nie występują takie obszary. W związku z powyższym nie zaistniała potrzeba rozpatrywania rozwiązań alternatywnych.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1130) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w POG. Wskazanie takie byłoby niezgodne z przepisami prawa i znacząco wykraczałoby poza ustawowe kompetencje Rady Gminy.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Celem sporządzenia **planu ogólnego gminy** (planowania przestrzennego na poziomie lokalnym) jest ustalenie zasad zagospodarowania przestrzeni, co ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gminy, poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska, poprzez ochronę terenów zielonych, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów naturalnych i cennych przyrodniczo obszarów. Określa, jak będą rozwijane różne części gminy, w tym strefy mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe, rolnicze czy rekreacyjne. **Zabezpieczenie ładu przestrzennego** pomoże uniknąć chaotycznej zabudowy chroniąc wartości estetyczne oraz funkcjonalne przestrzeni. Plan uwzględnia potrzeby dotyczące realizacji dróg, kanalizacji, wodociągów i innych obiektów publicznych. Podczas sporządzania projektu planu ogólnego, mieszkańcy mają wpływ na kształtowanie swojej okolicy i mogą liczyć na zachowanie określonych standardów życia.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy planistyczne, uwzględniać będą dotychczasową politykę przestrzenną gminy Oświęcim, wskazane w obowiązujących mpzp i dotychczas obowiązującym Studium.

Zgodnie z art. 13h ust. 1 i ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z projektem planu ogólnego sporządza się uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej. Część tekstowa uzasadnienia planu ogólnego zawiera wyjaśnienia przyczyn wyznaczenia stref planistycznych w granicach określonych w planie ogólnym oraz sposobu uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy. Część graficzna uzasadnienia, to graficzna prezentacja danych stanowiących uwarunkowania, w tym uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, infrastruktury technicznej, górnicze, uwzględniane w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Z części graficznej uzasadnienia, wynikać będzie, w jaki sposób te uwarunkowania wpłynęły na sformułowanie ustaleń planu ogólnego.

Sporządzenie planu ogólnego gminy Oświęcim ma na celu zrównoważony rozwój gminy, który uwzględnia potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, jednocześnie dbając o zachowanie porządku przestrzennego i dbałość o zachowanie wartości środowiskowych oraz infrastrukturalnych. W projekcie planu ogólnego gminy Oświęcim wyznaczono tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w sposób zrównoważony i zgodny z polityką przestrzenną gminy. Plan ma na celu nie tylko zaspokojenie zapotrzebowania na nowe powierzchnie mieszkalne, ale również przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozproszeniu zabudowy, które mogłoby prowadzić do negatywnych konsekwencji w postaci chaotycznego rozrostu przestrzennego i problemów związanych z infrastrukturą. Aby uniknąć zjawiska nadmiernego rozproszenia zabudowy, tereny przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną zostały wyznaczone w obrębie istniejących

dróg gminnych, co pozwala na optymalne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury transportowej. Tego typu lokalizacja terenów zapewnia łatwiejszy dostęp do sieci drogowej, minimalizuje konieczność budowy nowych dróg i pozwala na bardziej efektywne zarządzanie rozwojem gminy. Dzięki wyznaczeniu obszarów zabudowy wzdłuż istniejących dróg, możliwe jest również zachowanie integralności przestrzennej w obrębie wsi, co sprzyja bardziej uporządkowanemu rozwojowi osadnictwa. W ten sposób gmina dąży do stworzenia przestrzeni, w której nowe inwestycje mieszkaniowe będą harmonijnie wpisywać się w istniejący krajobraz, nie powodując zbytecznego rozlewania się zabudowy na tereny rolnicze czy przyrodnicze. W projekcie Planu Ogólnego Gminy Oświęcim wskazano następujące strefy planistyczne:

- strefa SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- strefa SJ – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- strefa SZ – strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
- strefa SU – strefa usługowa,
- strefa SP – strefa gospodarcza,
- strefa SR – strefa produkcji rolniczej,
- strefa SH - handlu wielkopowierzchniowego,
- strefa SC – strefa cmentarzy,
- strefa SG – strefa górnictwa,
- strefa SN – zieleni i rekreacji,
- strefa SO – strefa otwarta,
- strefa SK – strefa komunikacji.

Szeroka gama kategorii terenów w ramach stref planistycznych nie pozwala na dokładne określenie lokalizacji przedsięwzięć najsilniej oddziałujących na środowisko. Takie rozróżnienie możliwe będzie dopiero po zrealizowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ustalenia POG. Dla poszczególnych kategorii terenu projekt POG nakreśla podstawowe kierunki przeznaczenia (np. w strefie SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, przewiduje się funkcję mieszkaniową wielorodzinną, ale dopuszczalne jest również przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługi, infrastrukturę techniczną, ogródki działkowe czy zieleni urządzoną). Wobec powyższego dokładne przeznaczenie terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po rozeznaniu lokalnych uwarunkowań środowiska oraz potrzeb inwestycyjnych. Przyjęty w POG sposób kreślenia przyszłej przestrzeni gminy powoduje, że w wielu przypadkach oszacowanie wpływu na środowisko staje się niemożliwe, ponieważ o konkretnym przeznaczeniu (a co za tym idzie np. o zniszczeniu wartościowego siedliska czy stanowiska rośliny chronionej) przesądzała będzie określona lokalizacja na etapie mpzp. Dlatego w niniejszej prognozie przyjęto maksymalny zasięg i skalę oddziaływań. Przykładowo –

jeżeli wyznaczono strefę mieszkaniową w projekcie POG, to przyjęto, że w miejscowym planie negatywne oddziaływania mogą zaistnieć na całym jego obszarze. W analizowanym dokumencie wprowadzono odpowiednie wskaźniki urbanistyczne, które nie pozwalają na całkowitą zabudowę terenów, jednakże na dzień dzisiejszy nie wiadomo, które z przestrzeni zostaną zajęte, zależne będzie to bowiem w dużej mierze od ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie POG zostaną sporządzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a w nich zawarte zostaną, wybrane spośród katalogu zawartego w POG dla każdej ze stref planistycznych, przeznaczenia terenu. Trudno jest wskazać jednoznacznie tereny na których zmieni się przeznaczenie, gdyż projekt POG nie wyznacza zdecydowanie nowych kierunków zagospodarowania. Większość nowych terenów to uzupełnienie istniejącej struktury zarówno już stanu istniejącego, jak i stanu planowanego, wynikającego z ustaleń obowiązującego suikzp i mpzp. Projekt POG nie wskazuje nowych terenów na których kształtowałyby się nowe centra rozwoju. Wizja rozwoju gminy oparta jest o istniejącą strukturę, która została już nakreślona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a następnie w uchwalanych tu mpzp.

OBSZAR UZUPEŁNIENIA ZABUDOWY

Z uwagi na niepełne pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w planie ogólnym gminy Oświęcim wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy, tj. obszar, na którym dopuszczalne będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy. Obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczono również w celu określenia stref planistycznych obejmujących zabudowę mieszkaniową w ramach istniejącej zabudowy poza obowiązującymi planami miejscowymi. Obszar uzupełnienia zabudowy ma duże znaczenia w przypadku terenów na których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Poza strefą OUZ nie będzie możliwości wydawania decyzji o warunkach zabudowy, ewentualna zmiana przeznaczenia będzie wymagała uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, oczywiście również zgodnego z profilem danej strefy.

Generalnie zaproponowane w projekcie POG kierunki rozwoju gminy opierają się na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz na ustaleniach obowiązujących dokumentów planistycznych. W niektórych przypadkach pojawiają się nowe rejony urbanizacji, jednak w zdecydowanej większości na terenach gruntów rolnych.

Za pozytywne należy jednak uznać, że projekt POG wskazuje również tereny, które będą stanowiły zasób przyrodniczy gminy. Są to tereny lasów, tereny o charakterze rolniczym oraz doliny cieków, w tym doliny Wisły i Soły oraz ich doły. W szczególności wolne od zabudowy zachowano tereny znajdujące się w obrębie obszaru Natura 2000 (w ramach cennych siedlisk), teren rezerwatu oraz tereny proponowanych form ochrony przyrody. W projekcie POG uwzględniono również szereg uwarunkowań, m.in. występowanie złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych, form ochrony przyrody, terenów cennych pod względem przyrodniczym proponowanych do objęcia ochroną,

obiektów o charakterze zabytkowym, infrastruktury technicznej itp. Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na tereny cenne pod względem przyrodniczym oraz korytarze ekologiczne w sytuacji gdy na podstawie POG skonstruowane zostaną miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Opracowanie obejmuje teren gminy Oświęcim w granicach administracyjnych. Administracyjnie gmina Oświęcim położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim. Teren gminy sąsiaduje odpowiednio: od zachodu z gminami Miedzna, Bojszowy i Bieruń, od północy z gminą Chełmek i Libiąż oraz miastem Oświęcim, od wschodu z gminami Preciszów i Polanka Wielka, od południa z gminami Osiek, Kęty i Brzeszcze. Wg bazy danych TERYT na gminę składa się trzynaście sołectw i jedna osada: Babice, Broszkowice, Brzezinka, Dwory Drugie, Grojec, Harmężę, Łazy, Pławy, Poręba Wielka, Puściny (osada), Rajsko, Stawy Monowskie, Włosienica, Zaborze. Na powierzchni terenu występują głównie piaski i gliny pochodzenia lodowcowego oraz osady rzeczne dolin Soły i Wisły. Obszar gminy położony jest w dorzeczu Wisły i Soły. Występujące tu szereg cieków wodnych, kanałów, rowów melioracyjnych oraz stawów hodowlanych, które stanowią ważny element gminy. Na obszarze gminy w profilu hydrogeologicznym występują piętra wodonośne w utworach czwartorzędu i karbonu, nie ustalono tu jednak Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Główne kompleksy terenów rolnych występują we wszystkich sołectwach, na terenie gminy bardzo duży jest udział gleb klasy III. Pod całym terenem gminy zalegają złoża węgla kamiennego. Środowisko przyrodnicze ma głównie charakter terenów rolniczych, będących w użytkowaniu lub odłogowanych oraz terenów leśnych. Istotnym elementem środowiska przyrodniczego gminy są stawy hodowlane. W myśl ustawy o ochronie przyrody na terenie gminy Oświęcim występują: jeden rezerwat przyrody, cztery obszary Natura 2000, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy oraz dziewiętnaście pomników przyrody. Tereny starorzeczy Wisły oraz wąwozy leśne w Puścinach były wskazywane do objęcia ochroną. Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych.

Projekt POG zakłada uzupełnienie już istniejącej struktury osadniczej i nie wykracza w sposób znaczący poza jej obecne ramy. W wyniku urbanizacji nowych terenów może wystąpić wpływ na wody powierzchniowe i podziemne oraz na klimat. Gleby oraz rolnicza przestrzeń produkcyjna na terenach objętych zmianami zostaną przekształcone, a funkcja zmieniona na skutek urbanizacji. Na terenach planowanych pod zabudowę, przemysł, usługi istniejące środowisko ulegnie całkowitej degradacji. Nie przewiduje się wystąpienia szczególnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, gdyż planowane zmiany przeznaczenia dotyczą głównie gruntów ornych, w tym odłogowanych. Na terenach proponowanych do objęcia ochroną nie wprowadza się kolizyjnych przeznaczeń terenu, w związku z czym nie przewiduje się ich zagrożenia.

Należy również mieć na uwadze, że przekształcenia części terenu gminy związane są i będą w dalszym ciągu w związku z prowadzoną tu eksploatacją kruszyw. W projekcie wskazano strefy górnictw SG również na terenach do tej pory nie ustanowionych

obszarów górniczych. Eksploatacja kruszyw i glin może budzić różnego typu kontrowersje i negatywne oddziaływania, ale jednocześnie doprowadziła ona do powstania wartościowych zbiorników wodnych, które mogą pełnić funkcję ostoi dla ptaków i płazów, funkcję rekreacyjną, krajobrazową, wędkarską. Obecność zbiorników wody znacznie ożywia tereny gminy i dodaje im wielu walorów, o ile zostaną one właściwie wykorzystane. Najgorszym rozwiązaniem, które niestety jeszcze często się obserwuje, jest zasypywanie powstałych w wyrobiskach zbiorników różnego typu odpadami czy skałą płoną, co dewastuje powstałe w wyniku eksploatacji cenne siedliska. Każdorazowo należy dążyć, by powstałe zbiorniki pozostały i pełniły wartościowe funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. W przyszłości odkrywki, w których pozostawiona zostanie woda mogą pełnić ważną funkcję przyrodniczą w gminie.

Za pozytywne należy uznać, że w projekcie POG ustalono szereg terenów, które stanowić będą przeciwwagę dla procesów urbanizacyjnych. Są to tereny lasów oraz tereny rolne, doliny cieków, kompleksy stawów oraz tereny, które wskazywane były jako proponowane do objęcia ochroną. Reasumując nie przewiduje się znaczącego pogorszenia walorów przyrodniczych, w tym cennych siedlisk, gdyż w znacznej mierze znajdują się one w obrębie stref SO lub SN.

Wzrost stopnia urbanizacji wpłynie znacząco na jakość powietrza atmosferycznego na skutek niskiej emisji ze strony zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Nie przewiduje się znaczącego pogorszenia jakości klimatu akustycznego.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

Realizacja Planu Ogólnego Gminy Oświęcim wynika z generalnej zmiany, która zaszła w polskim ustawodawstwie, która polega na zastąpieniu dotychczas obowiązujących dokumentów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego właśnie planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w Polsce, w przypadku jego braku po 1 lipca 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp, ani wydawać decyzji o warunkach zabudowy. POG jest dokumentem specyficznym, o sprecyzowanej formie, w którym w ustawodawstwie nie przewidziano wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Np. suikzp gminy było dokumentem dużo bardziej otwartym, w którym można było wprowadzać najróżniejsze zapisy, natomiast w projekcie POG nie ma takiej możliwości, ani przewidzianego szczególnego miejsca na takie zapisy. Podstawowym więc działaniem zapobiegawczym i minimalizującym jest takie wskazanie stref, które umożliwi pozostawienie jak największych terenów wolnych od przekształceń i zabudowy, w tym najcenniejszych terenów pod względem przyrodniczym. W projekcie POG wskazano dość rozległą strefę SO – terenów otwartych, która obejmuje doliny Wisły i Soły oraz ich dopływów, a także tereny rolne i leśne, których na terenie gminy nie brakuje.

W stosunku do całego obszaru projekt POG wprowadza wskaźniki urbanistyczne. Określa min. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną nadziemną

intensywność zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz maksymalny udział powierzchni zabudowy. Ustalone w POG gminy Oświęcim właściwie strefy zapewniają wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz wydanych decyzjach o warunkach zabudowy rozwiązań, które nie będą powodowały znaczących negatywnych oddziaływań oraz zapewnią możliwość rozwoju gminy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju i poszanowania przyrody.

W projekcie POG nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na terenie objętym POG, po przeprowadzonej analizie nie prognozuje się wystąpienia terenów, na których wprowadzenie urbanizacji powodowałyby konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej (brak stwierdzenia negatywnego wpływu na cenne siedliska przyrodnicze).

Na etapie oceny projektu POG nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie Planu Ogólnego Gminy.

Projekt POG nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych.

11. LITERATURA

- Absalon D. i inni: „Mapa sozologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-C „Oświęcim”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996 r.
- Absalon D. i inni: „Mapa sozologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-D „Chrzanów”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996 r.
- Absalon D. i inni: „Mapa hydrologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-C „Oświęcim”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996 r.
- Absalon D. i inni: „Mapa hydrologiczna w skali 1:50 000 Arkusz M-34-63-D „Chrzanów”. Przedsiębiorstwo „GEPOL”. Poznań, 1996 r.
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu 31.XII.2024 r. MŚ, PiG, Warszawa 2024 r.
- Biernat S., Kryszowska M., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Oświęcim, PiG, Warszawa, 1958 r.
- Bojakowska I.; Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Wadowice, PiG 2004 r.
- Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PiG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Chmura A. , Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Kęty, PiG, Warszawa, 2000 r.
- Chowaniec J, Witek K., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Wadowice, PiG, Warszawa, 2000 r.
- Gajowiec B., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Chrzanów, PiG, Warszawa, 2000 r.
- Gatlik J., Mapa Hydrogeologiczna Polski ark. Oświęcim, PiG, Warszawa, 1997 r.
- Gromadzki M., (red.) 2004: Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków, Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Gumiński R., Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny, Warszawa, 1948 r.,
- Guzik O. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, 1 : 50 000, ark. Oświęcim, PiG 1958 r.
- <http://natura2000.gdos.gov.pl>, Standardowe formularze danych poszczególnych obszarów Natura 2000 r.
- Infogeoskarp – strona internetowa PiG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa.
- Lasoń K.: Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Chrzanów, PiG 2002 r.
- Mapa geologiczna Polski 1:200000, ark. Kraków. Wydawnictwa Geologiczne, 1980 r.
- Mapa geologiczna Polski 1:200000, ark. Bielsko-Biała. Wydawnictwa Geologiczne, 1979 r.
- Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:200000, ark. Kraków Wydawnictwa Geologiczne, 1980 r.
- Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:200000 ark. Bielsko-Biała, Wydawnictwa Geologiczne, 1983 r.

Materiały do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia pod nazwą Droga ekspresowa S1 odcinek węzeł Kosztowy II – węzeł Suchy Potok w Bielsku-Białej, Ekosound S.C. w Sosnowcu, grudzień 2007

Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa , 1995 r.;

Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Oświęcim, ProForma, Rybnik, październik 2013 r.

Przyroda województwa bielskiego. Stan poznania, zagrożenia i ochrona, Colgraf-Press, Poznań 1997.

Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, <http://www.psh.gov.pl>

Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Oświęcim w jego granicach administracyjnych, Weronia Sp. z o.o., Katowice, listopad 2007 r.

Rózkowski A. [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100 000. PIG, Warszawa.

Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;

Strzezińska K i in.: Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50 000, ark. Kęty, PIG 2004 r.

Strzezińska K, Formowicz R.: Mapa Geośrodowiskowa Polski, 1 : 50000, ark. Oświęcim, PIG 2002 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim, 2000 r., zmiana 2010 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim przyjętego uchwałą nr IX/97/15 Rady Gminy Oświęcim z dnia 24 czerwca 2015 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Oświęcim przyjętego uchwałą Rady Gminy Oświęcim nr XLVIII/540/18 z dnia 20 czerwca 2018 r., wraz ze zmianą wprowadzoną uchwałą nr Rady Gminy Oświęcim nr XI/105/19 z dnia 28 sierpnia 2019 r.;

Śmieja A, Ledwoń M., Inwentaryzacja przyrodnicza wschodniej części Kotliny Oświęcimskiej, Oświęcim 2004 r.,

www.wisliska.pl. – strona internetowa o starorzeczach Wisły Towarzystwa na Rzecz Ziemi

Żero E., Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski ark. Chrzanów, PIG, Warszawa, 1956 r.